

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN İNTERNETTE ÇOCUKLARA YÖNELİK
TEHDİTLERE İLİŞKİN İNANÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tayfun Toğer

Lefkoşa

MAYIS, 2014

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN İNTERNETTE ÇOCUKLARA YÖNELİK
TEHDİTLERE İLİŞKİN İNANÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tayfun Toğer

Danışman: Yard. Doç. Dr. Fezile Özdamlı

Lefkoşa

MAYIS, 2014

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

“İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN İNTERNETTE ÇOCUKLARA YÖNELİK TEHDİTLERE İLİŞKİN İNANÇLARI” konulu çalışma jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Servet Bayram

Üye : Yard. Doç. Dr. Murat Tezer

Danışman : Yard. Doç. Dr. Fezile Özdamlı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2014

Prof. Dr. Orhan Çiftçi

Enstitü Müdürü

Önsöz

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, yüksek lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırma, İnternet'te çocukların karşılaşılabilecekleri tehlikeler, sorunlar hakkında ilkokul öğretmenlerinin inançları, bu doğrultuda verilebilecek eğitimler ve alınabilecek önlemleri tartışmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemini oluşturan İnternet bağımlılığı, sanal zorbalık ve çocuk istismarı ile ilgili temel kavramlar ve bu kavramların tanımları verilerek araştırmaya giriş yapıldıktan sonra, sırasıyla; amaç, önem, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın kuramsal temelleri ve ilgili araştırmalara yer verilmektedir. Üçüncü bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenen yöntem sunulmuştur. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar yer alırken, beşinci bölümde ise sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Bu tezin yazımı sürecinde bana rehberlik eden, yardımlarını esirgemeyen, her zaman yardımsever ve yol gösterici olan değerli danışman hocam Yard. Doç. Dr. Fezile ÖZDAMLİ' ya teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tez sunumumda hazır bulunan başkan Prof. Dr. Servet Bayram ve Yard. Doç. Dr. Murat Tezer' e gönülden teşekkür ederim.

Araştırmamda ve yüksek lisans derslerinde yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarıma çok teşekkür ederim.

Çalışmamda katkısı olan ilkokul öğretmenlerine çok teşekkür ederim.

Ayrıca bu günlere gelebilmemde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen annem Leman Toğ'er'e ve babam Hasan Toğ'er'e teşekkür eder ellerinden öperim.

Saygılarımla,

Tayfun Toğ'er

ÖZET

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN İNTERNETTE ÇOCUKLARA YÖNELİK TEHDİTLERE İLİŞKİN İNANÇLARI

Toğar, Tayfun

Yüksek Lisans, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Fezile ÖZDAMLİ

Mayıs 2014, 71 Sayfa

Bu araştırma, İnternet'te çocukların karşılaşabilecekleri tehlikeler, sorunlar hakkında ilköğretim öğretmenlerinin inançları, bu doğrultuda verilebilecek eğitimler ve alınabilecek önlemleri tartışmak amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma genel tarama modeli türünde, betimsel bir çalışmadır. Yenilmez (2012), tarafından geliştirilen anket izin alınarak uygulanmıştır. Araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılı birinci döneminde KKTC' de bulunan ilköğretim öğretmenlerine uygulanmıştır. Basit, seçkisiz olarak öğretmenler örnekleme alınarak, yüz yüze anket uygulanmıştır. Anket sadece devlet okullarında bulunan 183 öğretmene uygulanmıştır. Nicel veriler aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve anova testi analizleri ile yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda öğretmenler, öğrencilerinin sanal zorbalığa uğradıkları konusuna kararsız kalmalarına rağmen, internet kullanımlarına sınırlama getirilmesi gerektiğini belirttiler.

Öğretmenlerin çocukların denetimsiz ve plansız internet kullanımının internet bağımlılığına yol açabileceği düşüncesinde olduklarını ve buna ilişkin öğrencilerin oyun, anlık mesajlaşma, video izleme ve sosyal ağ kullanma gibi sebeplerden dolayı interneti fazla kullandıklarını belirtmişlerdir.

Analiz sonuçlarına göre, ilköğretim öğretmenlerinin görev yaptıkları okulun sosyoekonomik düzeyine göre yanıtladıkları anket sorularında internet tehlikeleri ve çocuk istismarı soruları arasında anlamlı farklılık olmamasına rağmen sanal zorbalık ve internet bağımlılığı ile ilgili sorularda anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnternet, İnternet bağımlılığı, sanal zorbalık, çocuk istismarı, pedofili, öğretmenlerin inançları, tehditler.

ABSTRACT

THE BELIEFS OF PRIMARY TEACHERS ABOUT THE USE OF INTERNET FROM THE PERSPECTIVES OF CHILDREN

Toğer, Tayfun

Master, Computer Education and Instructional Technology

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Fezile Özdamli

May 2014, 71 papers

The aim of this research is to discuss the dangers which lurk around on the internet for children, and the primary teachers' beliefs about the problems and lastly the education which will be given on this matter.

This research is a model of general scan and a depictive work, It has been developed by Undefeatable 2012 through taking the permission of surveying. This research carried out for the TRNC primary teachers in the first year of 2013 and 2014. This is face to face survey. The survey is solely aimed to carry out 183 primary teachers at state schools. This research includes the analysis of qualitative, quantitative, t-test and standart deviation.

Even though the teachers are not fully determined at the end of survey in which the students' bullied virtually, the teachers claimed that the use of internet should be restricted.

The teachers pointed out that the children use the internet ineffectively and unplanned, and they think this leads to addicion, by this reasoning, the teachers put forward that the children use internet much more for instant chatting, game, video watching and social media.

According to the result, the primary teachers answered the questions in a way of socio-economic and the questionarrie included the questions about the danger of using İnternet and the child abuse, and the other questions were virtual bullying and internet addiction, as a result, it has been realized that there were a meaning ful difference.

Key Words: İnternet, İnternet addiction, virtual bullying, child abuse, pedofili, the beliefs of teachers, danger.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
TABLolar LİSTESİ	VII
BÖLÜM I	1
Giriş	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	5
1.3. Önem	5
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Tanımlar	6
1.6. Kısaltmalar	7
BÖLÜM II	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1.1. Sanal Zorbalık	8
2.1.2. Sanal Zorbalığın Yaygınlığı	9
2.1.3. Hanewald' a Göre Geleneksel Zorbalık ve Sanal Zorbalığın Karşılaştırılması	10
2.1.4. Çocuk İstismarı ve İhmaline Kültürel Bakış	11
2.1.5. İnternette Çocuk İstismarı	12
2.1.6. İnternet Bağımlılığı	13
2.2. İLGİLİ ÇALIŞMALAR	15
BÖLÜM III	30
YÖNTEM	30
3.1. Araştırma Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu	30
3.3. Veri Toplama Araçları	30
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	31
3.5. Süre ve Olanaklar	31
BÖLÜM IV	33
BULGULAR ve YORUMLAR	33
4.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	33

4.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri	33
4.1.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları	34
4.1.3. Katılımcı Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımları	35
4.1.4. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları	35
4.1.5. Katılımcıların İnternet Kullanım Süresi	36
4.1.6. Öğretmenlerin İnternet Kullanım Sıklığı	36
4.1.7. Öğretmenlerin İnterneti Kullanım Süresine Göre Dağılımları	37
4.1.8. Öğretmenlerin Mobil Cihazlarında İnternet Olup Olmadığı	37
4.2. Öğretmenlerin Öğrencilerin İnternet Kullanımları ve İnternet'te Yaşadıkları Tehlikeler Konusundaki Genel Düşünceleri	38
4.3. Öğretmenlerin İnternet'te Çocuklara Yönelik Tehditlerden Sanal Zorbalık Konusundaki İnançları	39
4.4. Öğretmenlerin İnternet'te Çocuklara Yönelik Tehditlerden İnternet'teki Çocuk İstismarı Konusundaki İnançları	41
4.5. Öğretmenlerin İnternet'te Çocuklara Yönelik Tehditlerden İnternet Bağımlılığı Konusundaki İnançları	43
4.6. Öğretmenlerin Alanlarına Göre İnternet Tehlikelerine Yönelik İnançlarının Karşılaştırılması	45
4.7. Öğretmenlerin İnternet Tehlikelerine Yönelik İnançlarının Bölgesel Dağılımı	46
4.8. Öğretmenlerin İnternet Tehlikelerine Yönelik İnançlarının Okulların Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı	48
BÖLÜM V	51
5.1.SONUÇ VE ÖNERİLER	51
5.1.1. Sonuçlar	51
5.1.2. Öneriler	53
KAYNAKÇA	54
EKLER	64
EK 1. Öğretmen Ölçekleri	64
EK 2. Tez Uygulama İzni	70
EK 3. Genel İlk Öğretim İzin Formu	71

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kişisel Bilgiler ve Anket Sonuçlarının Yorumlanmasında Kullanılan Sınırlar	31
Tablo 2. Çalışma süresi	32
Tablo 3. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları	33
Tablo 4. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları	34
Tablo 5. Öğretmenlerin Katılımcıların Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımları	35
Tablo 6. Katılımcıların Branşlarına Göre Dağılımları	35
Tablo 7. Katılımcıların İnternet Kullanım Süresine Göre Dağılımları	36
Tablo 8. Öğretmenlerin İnternet Kullanım Sıklıklarına Göre Dağılımları	36
Tablo 9. Öğretmenlerin İnterneti Kullanım Süresine Göre Dağılımları	37
Tablo 10. Öğretmenlerin Mobil Cihazlarında İnternet Olup Olmadığına Göre Dağılımları	37
Tablo 11. Öğrencilerin İnternette Karşılaştıkları Tehlikeler Hakkında Öğretmenlerin Genel Düşünceleri	38
Tablo 12. Öğretmenlerin Sanal Zorbalık İle İlgili Düşünceleri	39
Tablo 13. Öğretmenlerin Çocuk İstismarı İle İlgili Düşünceleri	41
Tablo 14. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı ile İlgili Düşünceleri	43
Tablo 15. Öğretmenlerin Anket Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının t-testi Sonuçları	45
Tablo 16. Öğretmenlerin Anket Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	46
Tablo 17. Öğretmenlerin Anket Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının F-testi (ANOVA) Sonuçları	47
Tablo 18. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyoekonomik Düzeyine Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	48
Tablo 19. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyoekonomik Düzeyine Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının F-testi (ANOVA) Sonuçları	49

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önem ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında geçen bazı kavramların tanımlarına da yer verilmiştir.

1.1. Problem

Gelişen dünyada iletişimi arttırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak, araştırmacıların olanaklarını arttırmak İnternet'in temel işlevleri arasında olsa da, İnternet'in, tahmin edildiğinden daha hızlı yaygınlaşması beraberinde bir takım problemleri de ortaya çıkarmaktadır.

İnternet teknolojisi, dünyanın önde gelen en iyi yeniliklerinden biri olarak gözükmekte ve insanlara sağladığı hizmetlerin hayatı kolaylaştırması ile birlikte en çok ilgi gören kaynaklardan birisidir. Bu nedenle bir takım risk ve tehditlerine rağmen İnternet kullanıcıları arasında önemli bir yere sahip olan çocukların dikkatini çekmektedir (Yenilmez, 2007).

Livingstone (2009), "Çocukların Çevrimiçi Karşılaşabilecekleri Fırsat ve Tehditler" adı altında oluşturduğu tabloda "İçerik alıcı rolündeki çocuk", "Etkileşim katılımcı olarak çocuk" ve "Eylem uygulayıcı olarak çocuk" olmak üzere üç grupta fırsat ve tehditleri ele almıştır. Livingstone çocukların çevrimiçi fırsatlarını "eğitim, öğrenme ve okuryazarlık", "paylaşım ve katılım", "yaratıcılık" ve "kimlik ve sosyal bağlantı" olarak belirtirken, çevrim-içi riskleri "ticari", "saldırganlık", "cinsellikle ilgili" ve "değerler" başlıkları altında açıklamıştır.

1997 yılında ilk kez Young tarafından, İnternet bağımlılığının var olduğu ortaya atılmıştır. Ancak bunun doğrulanması 2000'li yılları bulmaktadır. Günümüzde İnternet bağımlılığının var olduğu kabul edilmekte ve bu her geçen gün büyüyen bir sorun olarak göze çarpmaktadır (İnternet Kurulu, 2002). Lengel (2004)'e göre, İnternet bağımlılığı alkol bağımlılığına benzer olarak, bağımlı olunan unsurun etkisine maruz kalınarak, bırakamama etkisi yaratmaktadır. Yen ve

diğerlerine (2007) göre, İnternet'in sağladığı birçok olanaklar sayesinde hayatımızı kolaylaştıran bir araç olmasına rağmen bazı kişiler için İnternet'in hayatın tüm amacını oluşturduğunu belirtmiştir. Bu cümleden anlaşılacağı gibi İnternet ne kadar da günlük yaşantımızda birçok kolaylıklar sağlasa da, kontrol dışı kullanarak İnternette geçirilen süreyi artırmak bağımlılığa yol açabilmektedir.

Kandel (1998)'e göre, psikolojik bağımlılık olarak tanımladığı İnternet bağımlılığının, gençler için büyük bir tehlike faktörü olduğunu ve aşırı İnternet kullanımının yaşamlarında zorluklar oluşturabileceğini belirtmiştir. İnternet kullanımının, İnternet bağımlılığına yol açabilmesindeki en büyük etken olarak, İnternet başında geçirilen zamanın fazla olması söylenebilir. Yapılan çalışmaların birçoğunda göze çarpan, İnternet bağımlısı olan kişilerin, İnternet bağımlısı olmayan kişilere göre İnternette geçirdikleri zamanın fazla olduğunu saptamışlardır (Chen, I. ve Paul 2001). Irwansyah (2005) ise, İnternet kullanımının çoğunlukla eğitim ve bilgi amaçlı olmasının, İnternet bağımlılığı riskini azaltabileceğini belirtmiştir.

Çocuklar İnternet aracılığı ile aradıklarını bulma, oyun oynama, sosyal paylaşım siteleri, sohbet odaları, video izleme gibi birçok olanaklardan yararlanabilmeleri sayesinde İnternet'i kullanma süreleri artmakta, buda çocukları İnternet bağımlılığı riski ile karşı karşıya bırakmaktadır (Griffiths, Davies ve Chappell, 2003;Horzum 2011).

Çocukların İnternet'i kullanım sürelerinin artması, İnternet bağımlılığı riski ile birlikte sanal zorbalığa uğrama riskini de ortaya çıkarmaktadır. Kowalski ve Limber (2007), ilköğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada denetimsiz İnternet kullanan çocukların sanal zorbalığa uğrama oranlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Çocukların denetimsiz İnternet'te geçirdiği sürelerin artması, sosyal sitelerde sahte kimlik kullanarak hesap açmanın kolaylığı sayesinde, sanal zorbalığa uğrama riskini oluşturmaktadır (Belsey, 2008).

Türkileri (2012), yaptığı çalışmasında örneklemini oluşturan ilköğretim öğrencilerinin %13.4' ünün sanal zorbalığa dâhil olduklarını, erkek öğrencilerin hem daha fazla sanal zorbalığa maruz kaldıklarını hem de sanal zorbalık

uygulama eyleminde olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca ilköğretim öğrencilerinin lise öğrencilerinden daha fazla sanal zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmiştir.

Sanal zorbalığa uğrayan çocukların akran ilişkilerinde gerileme, içine kapanma, sosyal aktivitelerden uzaklaşma, ders başarı düzeylerinde gerileme gibi birçok zararlara yol açabilmektedir. Bayar (2010) gerçekleştirdiği çalışmasının bulgularına göre, sanal zorbalığa uğrayan öğrencilerin okul iklimi ve akran ilişkilerinde olumsuz etkilere neden olduğunu ve sosyal hayatlarında gelişimin zarar gördüğünü ortaya koymuştur.

Kuzu, Odabaşı ve diğerleri (2008), ebeveynlerin İnternet'te bulunan Virüs taşıyan e-postalar, reklam amaçlı mesajlar ve istem dışı açılan reklam sitelerinin oluşturduğu tehlikeler, ağ üzerinden ya da bireysel olarak oynanan şiddet içerikli oyunlar, içeriği ahlaka uygun olmayan siteler hakkında bilinçlendirilmesinin çocuklarının İnternet tehlikeleri ve risklerinden korunmasında büyük bir öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Aile içi şiddet, çocuğa yönelik fiziksel, duygusal ve cinsel istismar çocukları olumsuz yönde etkilemekte ve kötü alışkanlıklar edinmelerine, sosyal hayattan kopmalarına, kısacası çocukların geleceklerini karartmaya sebebiyet verebilmektedir (Tuna, 2010). Çocukların yaşam kalitelerinin düşük olması, ebeveyn şiddetine maruz kalınması çocukların yaşamlarını yok etmekte, eğitim hayatlarını bitirebilmektedir.

Kürklü (2011)'ye göre, öğretmenlerin lisans eğitimleri süresince çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili yeterli eğitimi almadıkları görüşündedir. Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili farkındalıklarının yeteri düzeye ulaşması çocukların istismara uğrama ve ihmallerin önüne geçmesinde temel bir unsur olarak görülmektedir.

İnternette karşılaşılabilecek en önemli risk faktörlerinden biri olarak çocuk pornografisi gösterilmektedir. İnternet teknolojisi çocuk ve yetişkinler için, yaşamakta olduğumuz evren hakkında birçok bilgi ve fırsatlar sunarken, diğer yandan çocukların cinsel istismar ve cinsel görüntülerinin dağıtım aracı olmuştur

(Wang, 2008). Polat (2006) çocuk pornografisini, çocukların gerçek yada kurgulanmış bir cinsel aktivite içerisinde veya vücudunun bazı yerlerinin cinsel amaçla yayınlanması olarak tanımlamıştır. Çocuk pornografisinin gelişmesi ve yaygınlaşmasının en önemli nedenlerinden biri olarak İnternette erişim kolaylığının rahatça sağlanması olarak görülmektedir. Ayrıca, İnternet kafelerdeki denetimlerin yetersiz olması, çocuk pornografisinin yaygınlaşmasına sebep olan nedenlerden biri olarak görülürken, ebeveynlerin İnternet kullanımında yetersiz oluşları ve risklerden haberdar olmamaları, çocuk pornografisinin yaygınlaşmasına sebep olarak gösterilmektedir (Uzunay & Koçak, 2005, Polat, 2006).

Wang (2008)' a göre, çocuk tacizcilerinin çoğunluğu bilgisayar teknolojisini, çocuk pornografisi koleksiyonlarını muhafaza etmek, düzenlemek ve çoğaltmak için kullanılmaktadırlar. Ayrıca kişisel olarak çektikleri yasa dışı çocuk görüntülerini, İnternet ortamında bir başka tacizci yada tacizciler ile cinsel istismar görüntülerini paylaşmakta ve takas edebilmektedirler. Buda görüntülerin sanal ortamlarda yayılması ile çocukların tekrar tekrar mağdur olmalarına ve geri dönüşü olmadan sonsuza kadar sosyal ortamlarda paylaşılabilir.

Quayle ve Taylor (2003)'a göre, çocuk pornografisi ve İnternet kullanımına ilişkin olumsuz davranışları beş gruba ayırmıştır. İlk iki davranışta çocukların sadece cinsel resim olarak görüldüğünü, kalan üç davranışta ise dolaylı yada birebir çocuklarla iletişimde bulunduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çocuk pornografisi ticaretini ve koleksiyonunu yapan kişilerin yaşamlarında birtakım bilişsel sorunlarının olduğu görülmektedir.

Çocukların yaşlarının küçük olmasından dolayı, yaptıkları ya da karşılaştıkları mağdur edici eylemlerin anlamlarını bilmediklerinden dolayı, bazı çocuklar istismara uğradıklarının farkında bile değildirler. Çocukların fiziksel ve duygusal olarak gelişim aşamasında olduklarından, yetişkinler çocukların bu zayıflıklarından faydalanılarak, cinsel istismarlarına devam etmelerine neden olabilmektedir (Bahar, 2006).

Her geçen gün daha fazla teknolojik araç gerecin günlük yaşantımıza girmesiyle çocuklar bu cihazlarla daha çok vakit geçirmektedirler. Ailelerin doğru

rehberlik yapamaması çocukları yukarıda belirtilen problemlerle karşı karşıya bırakmaktadır. Yukarıda belirtilen olumsuzluklardan dolayı öğretmenlerin bu sorunları gidermeye ve çocukları korumaya yönelik hareket etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle öğretmenlerin bu konudaki düşünceleri belirlenmelidir.

1.2. Amaç

Bu tez çalışmasının amacı, İnternet'te çocukların karşılaşılabilecekleri tehlikeler ve sorunlar hakkında öğretmenlerinin düşünceleri, bu doğrultuda verilebilecek eğitimler ve alınabilecek önlemleri tartışmaktır.

Belirlenen genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Öğrencilerin İnternette karşılaştıkları tehditlere yönelik öğretmenlerin inançları nasıldır?
- Öğretmenlerin sanal zorbalıkla ilgili inançları nasıldır?
- Öğretmenlerin İnternet ortamındaki çocuk istismarı konusundaki inançları nasıldır?
- Öğretmenlerin İnternet bağımlılığı ile ilgili inançları nasıldır?
- Öğretmenlerin alanlarına göre İnternet tehlikelerine yönelik inançları farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmenlerin hizmet verdikleri bölgelere göre İnternet tehlikelerine yönelik inançları farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmenlerin hizmet ettikleri okulların sosyoekonomik düzeyine göre İnternet tehlikelerine yönelik inançları değişmekte midir?

1.3. Önem

Araştırma İnternet'te çocukların karşılaşılabilecekleri tehlike ve riskler hakkında öğrencilerin, öğretmenlerin ve ebeveynlerin bilinçlendirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Öğrencilerin yaşamlarında ebeveynlerinden sonra fazla vakit

geçirdiği ve eğitim hayatlarında başrolde olan öğretmenleri araştırmaya örneklem olarak seçilmişlerdir. Öğretmenlerin, öğrencilerinin İnternet'tekarşılaşabilecekleri riskler ve tehlikeler hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi ve çocukların İnternet tehlikelerinden nasıl uzak tutulabileceği hakkında bilgilendirilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Ayrıca bu çalışmanın K.K.T.C 'de ilk kez araştırılması çalışmanın önemini artırmakta ve bu konuda araştırma yapacak kişilere ışık tutması beklenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Araştırmada İnternet'te çocuklara yönelik tehditler çocuk istismarı, pornografi, pedofili (sübyancılık), sanal zorbalık ve İnternet bağımlılığıyla sınırlı tutulmuştur.
- Çalışma, KKTC genelinde ulaşılabilen öğretmenlerle sınırlıdır.
- 2013 - 2014 güz dönemi ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Pedofil: Ergenlik çağına girmemiş çocuklara karşı cinsel ilgi duyan kişilere denilmektedir.

Pornografi: Cinsel anlamda tahrik etmek amacıyla insan vücudunu veya cinselliğin mahremini yansıtmaya, kısaca porno anlamına gelmektedir.

Bağımlılık: Bağımlılık zarar verici sonuçlar doğurmasına karşın, zorlantılı bir şekilde madde arama ve kullanma ile karakterize süregelen ve tekrarlayıcı bir beyin hastalığıdır. Bu hastalığa zarar verici davranışlar da eşlik etmektedir. Bağımlılık, hem beyni hem de davranışları etkileyen bir hastalıktır.

Çocuk İstismarı: 0-18 yaş grubundaki çocuğun kendisine bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından zarar verici olan, kaza-dışı ve önlenabilir bir davranışa maruz kalması çocuk istismarıdır.

Zorbalık: Zorbalık, daha güçlü bir kişi ya da bir grup kişi tarafından daha az gücü olan bir kişiye karşı yapılan ve sürekliliği olan fiziksel, psikolojik, sosyal ve sözel olarak tekrarlanan saldırdır.

1.6. Kısaltmalar

ADHD: Attention deficithy peractivity disorder

TDK: Türk Dil Kurumu

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

BT: Bilişim Teknolojileri

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde tez çalışmasında ele alınan kavramlar alanyazın gözden geçirilerek incelenmiştir.

2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Sanal Zorbalık

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde hızlı gelişim yanında birtakım risk ve tehditleri ortaya çıkarmakta, bunlardan birisi de sanal zorbalık olarak görülmektedir (Kavuk, 2011). Günümüze kadar birçok çalışmada sanal zorbalığın tanımı yapılsa da, en sık rastlanılan Olweus'a aittir. Olweus (1993), zorbalığı "bir öğrencinin, bir veya birçok öğrencinin birden fazla ve tekrar eden olumsuz davranışlarına maruz kalması" olarak tanımlamıştır.

Zorba davranışları birçok değişkenlerden etkilenmektedir. Bunlardan bazıları cinsiyet, yaş, okul başarısı, sosyoekonomik düzey, anne babanın eğitim durumu, madde bağımlılığı, aile içi şiddet gibi değişkenlerden etkilenilebilir (Genç & Bilgin, 2010).

Sanal zorbalıkla ilgili yapılan birçok çalışma incelendiğinde, okullarda yaygın bir sorun olduğu görülmektedir. Kowalski ve Fedina (2011), ABD' deki çalışmalarında çocuk ve gençlerden oluşan 42 kişide elektronik ve geleneksel araçlar ile yüksek oranda siber zorbalığa mağdur olduklarını belirtmişlerdir.

Goldweber, Waasdorp ve Bradshaw (2013), çalışmalarında 10254 orta ve 2509 lise öğrencisinin örneklemeden oluşan çalışmalarının bulgularına göre lise öğrencilerinde %1.6, ortaokul öğrencilerinde ise %7.3 oranında sanal zorbalık tespit edilmiştir.

Zorba kişilerin, sanal zorbalığa yönelmelerindeki en büyük etken, zorbanın kimliğini gizleyebilmesi yada sahte kimlikte hesap açabilmesi, birçok kişiye anında ulaşabilmesi olarak görülmektedir (Shariff, 2008). Patchin ve Hinduja (2006)' nın

çalışmasına göre, örneklemini oluşturan 18 yaşından küçük bireylerin %11'i çevrimiçi iken diğer kişilere zorbalık davranışlarında bulunduğunu, %29' unun ise çevrimiçi iken zorbalığa maruz kaldığını belirtmişlerdir.

Ayrıca birden fazla kişinin, sanal zorbalık davranışında bulunan kişi ile aynı ortamda bulunarak, zorbalık eylemine şahit olabilir ve bu kişilerden bazıları zorbalık eylemini durdurmaya çalışırken, bazıları ise zorbalık eylemine müdahale etmekten kaçınmaktadır (Willard, 2005).

2.1.2.Sanal Zorbalığın Yaygınlığı

Özdemir ve Akar (2011), gerçekleştirdikleri araştırmada Ankara ve İstanbul'dan rastgele 336 öğrenci katılmış ve bu öğrencilerin % 14'ünün son bir ay içerisinde siber zorbalığa maruz kaldığı, %10'unun ise başkalarına siber zorbalık yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Soydaş (2011), sanal ortamda meydana gelen zorbalığın yaygınlık oranlarını incelediğinde, ergenlerin %3.5' inin zorba, %4.7'sinin kurban ve %4.4'ünün zorba- kurban olarak zorbalığa dâhil olduklarını bulmuştur. Sanal zorba yaygınlığının birden fazla maddeli ölçek kullanılarak incelendiğinde, sanal zorba oranının %4, sanal zorbalığa maruz kalma oranının %11, sanal zorba-kurban oranının ise %7 olduğu belirtilmiştir (Kowalski ve Limber, 2007).

Ybarra ve Mitchell (2004)' in araştırmalarına göre, örneklem grubunu oluşturan ergenlerin %15'inin sanal zorba olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Noret ve Rivers (2006) araştırmalarında, örneklemini oluşturan 11-15 yaşları arasındaki öğrencilerin %7'sinin sanal zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Arıcak (2009), çalışmasının örneklemini oluşturan öğrencilerin %20'sinin en az bir kere sanal zorbalık yaptığını ve en az bir kere sanal kurban olanların oranının ise %54 olduğunu tespit etmiştir.

Yapılan bu çalışmalardan ve çıkan sonuçlardan da anlaşılacağı gibi çocuklar ve genç nesillerimiz teknoloji ve iletişim araçlarını gün geçtikçe isteyerek

yada istemeyerek sanal zorbalıkta kullanmakta ve gelecek nesillerimiz büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalmaktadır. Sanal zorbalığı en aza indirebilmek için çocukların ve ebeveynlerin konu hakkındaki farkındalıkları ve eğitim almalarının gerekliliği birçok yapılan araştırmada dile getirilmiştir.

2.1.3.Hanewald'a Göre Geleneksel Zorbalık ve Sanal Zorbalığın Karşılaştırılması

Hanewald (2008), çalışmasında geleneksel zorbalık ve sanal zorbalığın karşılaştırılmasını yapmıştır. Hanewald' a göre:

- 1) Ortam: Geleneksel zorbalık İnternetsiz ortamda gerçekleşirken, sanal zorbalık İnternet ortamında gerçekleşmektedir.
- 2) Sıklığı: Geleneksel zorbalık gün geçtikçe azalmakta, fakat sanal zorbalık gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır.
- 3) Zaman: Geleneksel zorbalık genel olarak okullarda gerçekleşirken, sanal zorbalık herhangi bir zaman diliminde gerçekleşmektedir.
- 4) Tanıklar/İzleyiciler: Geleneksel zorbalıkta olay yerinde bulunurlar, sanal zorbalıkta ise iletişim teknolojilerinin olduğu her yerde bulunabilirler.
- 5) Etki: Geleneksel zorbalık fiziksel ve psikolojik olarak hasara neden olur, sanal zorbalık ise daha derin duygusal ve psikolojik problemlere yol açmaktadır.
- 6) Kimlik: Geleneksel zorbalıkta kimlik belliyken, sanal zorbalıkta belirli olmayıp sahte kimlikte olabilir.
- 7) Hedef: Geleneksel zorbalıkta genel olarak erkekler hedef alınırken, sanal zorbalıkta kızlar hedefin çoğunluğunu oluşturmaktadır.

8) Süre: Geleneksel zorbalık daha kısa sürmekteyken, sanal zorbalık uzun süre devam etmektedir.

9) Seyirciler: Geleneksel zorbalığı pasif şekilde takip ederlerken, sanal zorbalıkta aktif konumda olabilirler.

10) Paylaşma: Geleneksel zorbalığı yapan kişi genel olarak ailesi veya akran çevresiyle zorbalığı paylaşıırken, sanal zorbalıkta tam tersi paylaşılmamaktadır.

11) Müdahale: Geleneksel zorbalıkta kabul edilebilir düzeyde müdahale imkânı varken, sanal zorbalıkta kimlik tespitinin zorluğu sebebi ile yetersiz kalınmaktadır.

12) Cezalandırma: Geleneksel zorbalıkta bulunan kişiye ceza uygulanabilirken, sanal zorbalıkta ise kimlik tespitinin zorluğundan dolayı ceza uygulaması çok azdır.

2.1.4.Çocuk İstismarı ve İhmaline Kültürel Bakış

Çocuk istismarı ve ihmaline kültürel ve olarak birçok farklılıklar göstermektedir.Tugay (2008)' a göre,çocuk istismarı ve ihmaline büyük bir sorun olarak görülmesine rağmen, toplumlararası incelendiğinde, bazı ülkelerde sorun olarak algılanıp algılanmadığı farklılıklar göstermektedir. Çocuk istismarı ve ihmaline konusunda, ülkeler arası karşılaştırmalar yapmak, kültürel farklılıklardan dolayı pek de kolay görülmemektedir.

Tugay (2008)'a göre, çocuğa fiziksel istismarda (dövmek, pataklamak, vs.) bulunmak, kültürel özellikler ve geleneklere göre kabul görmektedir. Buna en uygun örnek olarak atasözlerimizden olan “Dayak cennetten çıkmadır”, “Kızını dövmeyen dizini döver” gibi sözler örnek olarak verilebilir.

Garland, Hough, Huang, Lau, McCabe ve Yeh (2006), Amerika’da gerçekleştirdikleri çalışmada, Irklara bağlı çocuk istismarı değişkenliğini ortaya koymuşlardır. Çalışmada Afrikalı Amerikalılar, Latin Amerikalılar, Asya Pasifikli

anne ve babaların çocuklarına beyazlardan daha fazla fiziksel istismarda bulduklarını ve bu fiziksel istismarları normal karşıladıklarını ortaya koymuşlardır.

Turla, Aker, Canbaz ve Peşken (2005), çocuk istismarı ve ihmalindeki davranışların yetişkin kişi tarafından bilinçli olarak yapılmasının zorunlu olmadığını belirtmişlerdir. Yetişkin kişi tarafından yapılan istismar ve ihmal, ailelerin çocuk eğitimi konusundaki bilgi ve deneyimlerindeki farklılıklar, kültürel yapılarındaki farklılıklar ve çocuğun istismarda bulunan kişi veya kişilerin davranışlarını farklı algılamasından kaynaklanabildiğini belirtmişlerdir.

2.1.5. İnternette Çocuk İstismarı

Çocukların İnternet'i büyük bir eğlence, iletişim ve eğitim kaynağı olarak kullanmaları gün geçtikçe artmaktadır. Bununla birlikte İnternet, çocukların dünyayı keşfetmeleri, öğrenmeleri ve eğlenmeleri açısından mükemmel bir ortamdır. Fakat çocukların İnternet'i kullanırken, yasal olmayan şiddet ve cinsellik içeren sitelere erişiminin yanında, tehlikeli insanlarla iletişime geçmesi büyük riskler arasında yer almaktadır (Çağlar ve Savaşer, 2010).

İnternet'te çocuk istismarında bulunan kişiler, İnternet ortamında kimliklerini gizleyerek yada başka bir kimlik oluşturarak, çocuklarla iletişime geçmekte ve sonra özel bir görüşme fırsatı bularak yüzyüze görüşme ayarlamaktadırlar (Aftab, 2000; Carr, 2003; Stanley, 2001). Law, Shapka, Domene ve Gagne (2012) çalışmalarında, İnternet saldırganı durumunda olan kişilerin, oynadıkları role göre kendilerini tanımlamadan, utanç verici fotoğraflar gönderdiklerini belirtmişlerdir.

İstismar edilmek için kullanılan çocukların özelliklerine bakıldığında, genellikle "devletin bakımına muhtaç, önceden istismar edilmiş, henüz duygusal olarak olgunlaşmamış, akranlarıyla problemleri olan, öğrenmede güçlük çeken, sevgi veya ilgi yoksunu, yetişkinlerin alabileceği ağır sorumluluklara sahip olmayan, annesi babası ayrı ya da aile içi şiddet gören, çok istedikleri bir ödül karşılığında zorbayla işbirliği yapan (para yada bilgisayar oyunları vs.) veya benlik

saygısının düşük olması gibi bazı özel sorunları olan” çocukların olduğu görülmektedir (Stanley, 2001).

2.1.6. İnternet Bağımlılığı

İnternet bağımlılığının tanımını ilk olarak Young (1996) Amerikan Psikiyatri Derneğinin Tanı ve Ruhsal Bozuklukların İstatistiksel El Kitabı Dördüncü Baskısında “ sarhoş edici içermeyen bir uyarıcı – kontrol bozukluğu” olarak tanımlamıştır.

Kandell (1998)’ e göre, İnternet bağımlılığı psikolojik bir bağımlılıktır. Kandell, bağımlılığın belirtilerini “giderek artan bir şekilde zaman, enerji ve para gibi kaynakları İnternet faaliyetleri için daha fazla harcama, çevrimdışı iken kaygı, depresyon ve boşluk hissi gibi olumsuz duygulara kapılma, çevrimiçi olmaktan dolayı karşılaşılan problemlere daha az duyarlı olma durumu ve problemleri davranışlarını inkâr etme” gibi cümlelerle belirtmiştir.

Young (1996) göre, İnternet bağımlılığını klinik bir rahatsızlık olarak tanımladığı çalışmasında, İnternet bağımlılığını teşhis etmede 8 tane ölçüt belirlemiştir;

- 1) İnternet kullanıcısı çevrim-içi faaliyetlerini göz önünde bulundurarak İnternet’le fazlaca meşgul olduğunu hissetmesi.
- 2) İnternet kullanım süresini gün geçtikçe artırması.
- 3) İnternet kullanım süresini azaltmada yada durdurmada başarısız olması.
- 4) İnternet kullanımını azalttığı yada durdurmaya denediğinde agresif, huzursuz yada sinirli olması.
- 5) İnternet kullanım süresinin planlatılandan daha fazla olması.
- 6) İnternet kullanımı yüzünden eğitim, kariyeri veya önemli ilişkilerini riske attığında yada kaybetmesi.
- 7) Terapistine, ailesine yada tanıdıklarına İnternet’e girdiği süre hakkında yalan söylemesi.
- 8) İnternet’i sorunlarından kaçmak veya olumsuz durumlarını hafifletmek için bir yol olarak görmesi.

Davis (2001)' e göre, aşırı İnternet kullanımı “patolojik İnternet kullanımı” olarak tanımlayarak özel ve genel olmak üzere ikiye ayırmıştır. Özel kullanım “çevrimiçi cinsel materyal/siteler, açık artırma siteleri, çevrimiçi borsa ve kumar gibi İnternet'in özel ve tek bir işlevinin aşırı kullanımınıdır”. Genel kullanım ise “İnternet'in net bir amaç olmadan genel ve çok boyutlu aşırı kullanımı” olduğunu belirtmiştir.

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalarda gün geçtikçe riskin büyüdüğünü göstermekte ve gelecek nesillerin temelini oluşturan çocuk ve gençleri büyük bir tehlikenin beklediği görülmektedir. Kuss, Griffiths ve Binder (2013), 2257 Üniversite öğrencisinin örneklem olarak yaptıkları çalışmada, araştırma dâhilindeki öğrencilerin %3.2' lik oranın İnternet bağımlısı olduğunu belirtmişlerdir.

Gençer (2011)'in çalışmasında lise öğrencilerinden oluşan 1380 öğrenciye uygulanan çalışmasında öğrencilerin %2.7' sinin İnternet bağımlısı olduğu ve %24.3' ünün ise muhtemel İnternet bağımlısı olarak bulunduğu belirtmiştir. Ayrıca Gençer, İnternet bağımlılık durumu ile cinsiyet ve başarı algısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve sosyoekonomik durum ile okul türü arasında ilişki olmadığını belirtmiştir.

Yapılan bazı çalışmalarda ise ailelerin, çocuklarının problemlili İnternet kullanım ve İnternet bağımlılığına olumlu-olumsuz etkilerinin olduğunu belirtmektedir. Yu, Kim ve Hay (2013), araştırmalarında ebeveynlerin, çocuklarının sorunlu İnternet kullanımı ve İnternet bağımlılığındaki düzeye bire bir etkilerinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Tone, Zhao ve Yan (2014)' a göre, çevrimiçi oyun oynayan öğrencilerin İnternet bağımlısı olma olasılıklarının etkilendiğini, ayrıca aile, yaşam olayları, sosyal destek ve kişisel özelliklerin İnternet bağımlılığında farklılıklar gösterdiğine vurgu yapmışlardır.

2.2. İlgili Çalışmalar

Bu bölümde, ilgili alan yazında İnternet'te çocuklara yönelik tehditler ve çocukların/ergenlerin İnternet kullanımları ile ilgili geçmişten günümüze kadar yapılmış araştırmalar taranarak incelenmeye çalışılmıştır.

Yao ve Zhong (2014) tarafından, “Yalnızlık, sosyal iletişim ve İnternet bağımlılığı: bir çapraz gecikmeli panel çalışması” adı altında gerçekleştirilen çalışmada, İnternet bağımlılığı ve diğer psikolojik sorunlar arasında gözlenen, deneysel ilişkilerde nedensel önceliği incelemeyi amaçlamışlardır. Hong Kong'da öğrenim gören 361 üniversite öğrencisi araştırmaya dâhil edilmiş ve öğrencilere anket uygulanarak, aşırı İnternet kullanan öğrencilerin yalnızlık duygusuna kapıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca arkadaş ve aileleri ile çevrimiçi görüşmeler yapan öğrencilerin yalnızlık duygularında herhangi bir değişkene rastlamadıklarını, rehber hizmetinin İnternet bağımlılığı belirtilerini azaltmada yardımcı bir unsur olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmada elde edilen en önemli bulgulardan biri de yalnızlık ve İnternet bağımlılığı arasında endişe verici bir kısır döngünün olduğunu belirtmişlerdir.

Tone, Zhao ve Yan(2014), “İnternet bağımlılığına çevrimiçi oyunların cazibesi” konusu ile ilgili çalışmalarında çevrimiçi oyunların İnternet bağımlılığına etkisini ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu sayede ölçüm aracı olarak bir anket geliştirilmiş ve 635 üniversite öğrencisine uygulamışlardır. Çalışma bulgularına bakıldığında çevrimiçi oyun oynayan öğrencilerin üzerinde nedensel etkilere yol açabileceğinin, ayrıca aile, yaşam olayları, sosyal destek ve kişisel özelliklerin İnternet bağımlılığında farklılıklar gösterdiğine vurgu yapmışlardır. Öneri olarak kesitsel yapılan bu çalışmada nedensel ilişkilerin tespit edilemeyeceğini, bu yüzden daha sonraki çalışmalarda uzunlamasına bir çalışma yapılarak nedenlerin de sonucuna varılabileceği önerisinde bulunmuşlardır.

Kuss, Griffiths ve Binder (2013) tarafından ortaya konulan “Öğrencilerde internet bağımlılığı: yaygınlığı ve risk faktörleri” adı altında ki çalışmada amaç olarak öğrencilerin internet bağımlılığını, yaygınlığını ve bu konuda karşılaşılabilecekleri riskleri ortaya koymaya çalışmışlardır. Ayrıca kişilik farklılıklarının internet bağımlılığı düzeyinde bir değişiklik yaratır mı?

Sorusunacevap aramışlardır. Çalışmanın amacına ulaşması için 2257 İngiliz üniversite öğrencisine anket uyguladılar ve bulgular çalışmaya dâhil edilerek, %3.2' lik öğrencilerin internet bağımlısı olduğunu, çevrimiçi faaliyetlerde bulunan öğrencilerin oranı ise yüzde 21.5 olarak vermişlerdir.

Yu ve Shek (2013), Hong Kong'da, ergenlerin İnternet bağımlılığını üç yıl boyunca incelemişlerdir.Yapılan bu çalışmada amaç İnternet bağımlılığının ergenlerdeki psiko-sosyal ilişkilerini araştırmaktı. Çalışmada yöntem olarak Young'ın 10 soruluk İnternet bağımlılığı testi, Çin pozitif gençlik geliştirme ölçeği ve Çinli Aile Değerlendirme Enstrümanı kullanılarak ölçüm yapılmıştır.Çalışmaya Hong Kong'da bulunan 28 ortaöğretim okulu dâhil edilmiş, 1. yıl 3325 öğrenci, 2. yıl 3638 öğrenci ve 3. yıl 4106 öğrenci çalışmaya dâhil etmişlerdir. Çalışma bulgularına göre, 3. yıl katılımında bulunan öğrencilerin % 22.5 oranındaki öğrencilerin internet bağımlılığı kriterlerinde olduğu, 1. yıl uygulamalarında % 26.4, 2. yıl uygulamalarında ise % 26.7 oranındaki öğrencilerin İnternet bağımlılığı kriterlerinde olduğu belirtilmiş ve erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla sorunlu İnternet kullanımı gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Yu, Kim ve Hay (2013), “Bir sosyal-bilişsel ve bağımlılığı araştırma çerçevesinde ergenlerin problemlili İnternet kullanımını anlamak” konu başlığında ergenlerin sorunlu ve bağımlı internet kullanımını incelemişlerdir. Amaca bağlı olarak ergenlerin davranışlarının gelişiminde düzenleme ve ebeveynlerin, çocukların davranışları üzerindeki etkisine değindiler. Araştırmanın amacına ulaşması için 525 lise öğrencisi çalışmaya dâhil edilmiş ve çalışma sonucunda ebeveynlerin, çocuklarının sorunlu İnternet kullanımı ve İnternet bağımlılığındaki düzeye bire bir etkilerinin olduğunu, ayrıca ergenlik döneminin birçok bağımlılığa yönelme dönemi olduğundan, bu dönemde duygu ve düşünme yeteneklerini geliştirmek için tasarlanmış müdahalelerin uygulanması gerektiğine vurgu yapmışlardır.

Goldweber, Waasdorp ve Bradshaw (2013), ortaöğretim öğrencilerinin zorbalık davranışları ve algı biçimleri arasındaki güvenlik bağlantısını inceledikleri çalışma gizli sınıf analizi yapılarak 10254 orta ve 2509 lise öğrencisi üzerinde yapmışlardır. Lise sınıflarında zorbalık, ortaokul sınıflarına göre az oranda (lise%1.6, ortaokul% 7.3) görülmüştür. Ayrıca diğer bir bulguya göre liseöğrencileri

kendilerini daha az güvende hissettiklerini ve daha az aidiyet (etkisiz olarak yetişkinlerin önleme ve müdahale çabalarını algılayan) zorbalık daha destekleyici olması, okul iklimini algılama, artan mağduriyet ve içselleştirme sorunlarını belirtmişlerdir.

France, Danesh ve Jirard (2013) tarafından, “Kısa veya Uzun Süreli Siber Saldırıları Failleri Karşılaştırarak Önleme Çabalarının Bilgilendirilmesi” konu başlığı altında gerçekleştirilen araştırma, bir çevrimiçi anket kullanılarak siber zorbalığı önlemek ve daha geniş etkilere yol açmasını önleyecek alternatifleri ortaya çıkartmak amacı ile araştırmayı gerçekleştirmişlerdir. Çalışma sonucunda saygı teşvikini sağlayarak ve empati kurarak uyumlu iletişim ile karar verme becerilerini kolaylaştırmak, sosyal olarak uygun teşvik, öfke ve çatışma ile başa çıkma yollarını geliştirerek siber zorbalığı önleme çabalarına fayda sağlayacağı sonucuna varmışlardır.

Guadix, Orue, Smith ve Calvete(2013) gerçekleştirdikleri, “Depresyon ile Siber Zorbalık uzunlamasına ve Karşılıklı İlişkiler, Ergenlerde Madde Kullanımı ve Problemlili İnternet Kullanımı” adı altındaki çalışma, sanal zorbalık kurbanı olma arasındaki zamansal ve karşılıklı ilişkileri analiz etmek ve ergenlik döneminde üç sık sorunlardan olan depresif belirtiler, madde kullanımı ve sorunlu internet kullanımını analiz etmek amacıyla araştırmayı gerçekleştirdiler. Yöntem olarak 845 kişiye ve tamamlanan önlemlerin 6 ay arayla, değişkenler arasındaki ilişki yapısal eşitlik kullanarak analiz etmişlerdir. Bulgularda ise ilk uygulanan çalışmada gurubun sanal zorbalık mağduriyeti, depresif belirtilerin ortaya çıktığını, ikinci uygulamada ise problemlili internet kullanımı ve daha yüksek depresif belirtilerin ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Ancak, sanal zorbalık tahmini madde kullanım ilişkileri ve problemlili internet kullanımı tahmini sanal zorbalık arasında anlamlı fark bulamadıklarını belirttiler. Sanal zorba kurbanları, T1 ve T2 diye adlandırılan birinci grup ile ikinci grup en yüksek seviyede görülmüşve sonuç olarak sanal zorbalıkların bazıları çocuklarda önemli psikolojik ve davranışsal sağlık sorunları ortaya çıkardığını belirtmişlerdir.

Law, Shapka, Domene ve Gagne (2012), “Siber zorbalık gerçekten zorba mı? Reaktif ve proaktif bir soruşturma Online saldırganlık” adı altında yaptıkları araştırmada anket ve görüşme verileri vasıtasıyla, bir karma yöntem yaklaşımı kullanarak, çevrimiçi saldırgan eylemler (saldırıda kasıtlı bir kaynak ya da bir hedefi elde etmek), ve / veya tepkisel proaktif motive olup olmadığını araştırdılar. Çalışmaya 10 ve 18 yaş arasındaki 733 ergen dâhil etmişler vefaktör analizinde zorbalık geleneksel formların aksine, ergenler bir internet saldırganıdurumunda (yani zorba, kurban, tanık) oynadığı role göre kendilerini tanımlamadan, kullanılan saldırganlık yöntemine göre utanç verici fotoğrafları gönderme ve düşmanca web siteleri geliştirdiklerini bulmuşlardır. Regresyon analizlerinin, çevrimiçi saldırıda bulunmak için motivasyonlarınıninsaldırganlık yöntemi yerine, rolüne göre farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir.

Huang ve Chou (2012), “Siber zorbalık: Tayvan öğretmen Perspektifleri” adı altında gerçekleştirdikleri çalışmanın amacı Tayvan’da yapılan birçok siber zorbalık çalışmalarının öğrencilere uygulandığını, bu çalışma ile öğretmenlerin siber zorbalık düşüncelerini ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu sayede 2821 Tayvanlı öğretmenlere anket düzenleyerek, çalışma sonucunda, utanç verici resim ve videoların siber zorbalıkta en yaygın kullanıldığına inanıldığını, anlık mesajlaşmanın siber zorbalıkta en yaygın kullanılan tür olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca çalışma öğretmenlere anti siber zorbalık eğitiminin verilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Appel, Hotz, Stiglbauer ve Batinic (2012), “Ergenlerin internet kullanımı, iletişim kalitesi ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi etkiler” konusu ile ilgili çalışmaları, internet kullanımının ebeveyn-ergen iletişim kalitesinde etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma ergenlerde internet kullanımı, yalnızlık, internet ile ilgili ebeveyn-ergen iletişimi ve algılanan aile desteğine veri sağlamıştır. Düzenlenen regresyon analizleri internet ile ilgili iletişim kalitesini daha kapsamlı internet kullanımı daha fazla yalnızlık ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Genel anlamda algılanan aile desteği kontrol edildiğinde, bu ılımlılık etki alanında önemli olduğu vurgulanmıştır.Katılımcıların cinsiyet ve yaşları bulguları etkilememiş ve internet ile ilgili başarılı ebeveynlik stratejilerini tartışmışlardır.

Mishna, Kassabri, Gadalla ve Daciuk (2011), tarafından çalışması yapılan Siber Zorbalık Etkileşimindeki Risk Faktörleri:Kurbanlar, Zorbalar ve Zorba-Kurbanlar başlığı altında gençler arasındaki siber zorbalık sıklığını incelemişlerdir. Çalışma kurbanlar,zorbalar ve her ikisine uğrayanlar olmak üzere 3 kısımda incelediler.Araştırma ortaokul ve lise düzeyindeki 2186 öğrenciye anket sunularak gerçekleştirilmiştir. Bu anket sonucu öğrencilerin %30'un üzerindeki kişiler siber zorbalığa dâhilolan kişilerin olduğunu ortaya çıkarmıştır.Diğer %25,7'lik öğrenci kısmı ise 3 ay süresince hem kurban hem de zorbalık ile karşılaştıklarını tespit ettiler.Sonuç olarak öğrenciler yüksek ölçüde siber zorbalık ile karşılaştıklarını yada siber zorbalıkta bulduklarını belirtmişlerdir. Siber zorbalığa uğrayanların çoğunluğunu ise kız öğrencilerin oluşturduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin siber zorbalığı gerçekleştirmede kullandıkları genel yolun, birbirleri arasında paswork paylaşımı ile yaygınlaştığını ortaya çıkarmışlardır.

Sawyer, Mishna, Pepler ve Wiener (2011), zorbalıklara karşı ebeveynlerin bakış açılarını ortaya koymak için çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada zorbalıklara maruz kalmış çocukların ebeveynleri ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde Güvenli Okul Anketi (Pepler, Connolly, ve Craig, 1993), örnekleme oluşturan 20 ebeveyne uygulanmıştır. Görüşmede temalar dâhil, katılımcıların zorbalık tanımı ve nasıl zorbalık davranışlarına uğradıkları, ebeveynlerin çocuklarının uğradıkları zorbalıkları tanımlaması, ebeveynlerin zorbalığa uğrayan çocuklarının kendilerine nasıl tepki verdiği, ebeveynlerin zorbalık ile ilgili stratejileri, cinsiyet farklılıkları açıklanmaya çalışılmış, sonuç ve öneri olarak ebeveynlerin algılamaları ve soyutlamalarının zorbalık araştırmalarına ve müdahaleleri için çok büyük bir öneminin olduğuna vurgu yapmışlardır.

Kowalski ve Fedina (2011) tarafından, Siber Zorbalıkta ADHD ve Asperger popülasyon sendromu adı altındaki çalışmayı katılımcılar üzerinde geleneksel zorbalık ve ADHD ve/veya Asperger ile zorbalık sendromu ve sosyal, psikolojik ve sağlığa etkileri üzerinden değerlendirme yapmışlardır.Buna ek olarak ebeveynlerin çocukları üzerindeki çevrim içi deneyimleri ve çocuklarının sanal ortamdaki gerçek deneyimlerini ortaya koymaya çalışmışlardır.Çocuk ve gençlerden oluşan 42 kişide geleneksel ve elektronik araçlar ile yüksek oranda siber zorbalığa mağdur olduklarını belirtmişlerdir. Bireylerde zorbalık sonucu fiziksel ve psikolojik olarak

sağlık sorunlarının olduğu görülmüştür.Sonuçlar zihin kuramı açısından tartışılmıştır.

Hemphill, Kotevski, Tollit, Smith, Herronkohl, Toumbourou ve Catalono(2011)tarafından, Uzunlamasına Siber Tahminleri ve Geleneksel Zorbalık İşlenmesi konu başlığı altındaki araştırma Avustralya ortaokul öğrencilerini göz önüne alarak yapmışlardır. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde ki amaç sanal zorbalıkla ilgili daha önce yapılan çalışmaları bireysel,akran,aile ve okulda bulunan risk faktörlerini analiz etmek için yapılmıştır. Yöntem olarak Uluslararası Gençlik Geliştirme Çalışma kümesindeki bilgiler üzerinden analiz yapmışlardır.Bu analizlerde yaklaşık olarak 5. Sınıf 700 Viktoria okulu öğrenci bilgileri ile 7.ve 9. Sınıf öğrencilerin bilgileri alınmış ve bunun sonucunda kanıta dayalı zorbalık önleme programlarının kullanımı siber zorbalık deneyimlerini azaltmak için desteklenebileceği sonucuna varmışlardır.

Wong (2010) tarafından, “Siber-Ebeveynlik: İnternet Faydaları, Riskler veEbeveynlik Sorunları” konu başlığı altında gerçekleştirilen çalışma çocukların internet ortamında karşılaşılabilecekleri tehlikeleri ebeveyn yapısına göre araştırmıştır. Çalışma örneklemini, 6-17 yaş aralığında çocukları olan 2579 ebeveynden oluşturmuştur. Çalışmanın bulgularına bakıldığında haftada ortalama 48.7 saat çalışan ebeveynlerin çocuklarına zaman ayırmakta güçlük çektikleri ve bu yüzden çocuklarının internet ortamında olumsuz davranışlara maruz kalma oranlarının çok yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Çocukların ebeveynlerinin denetiminde ve rehberliğinde internet de zaman geçirdiğinde daha az olumsuzlukla karşılaştıkları ve bunun da çocukların davranışlarında olumlu etki yarattığını gözlemlemiştir. Ayrıca ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşük olduğu ailelerde çocuklarının internet kullanımları sonucu olumsuz davranışlarının yüksek olduğu ve internetteki risklere maruz kaldığını belirtmiştir. Buda ailelerin internetteki riskler ile ilgili farkındalıklarının önemli olduğunu ve eğitim almaları gerektiğini vurgulamıştır.

Acier ve Kern (2010), “Problemlerli internet kullanımı: Danışmanların bağımlılık Algısı” adı altında gerçekleştirdikleri çalışmada, kamu danışmanları Quebec’ te (Kanada da yerleşim yeri) yaşayan bireylerin sorunlu internet kullanımı

ile ilgili bağımlılıklarını araştırmışlardır. Dijital araçlar kullanılarak yapılan görüşmeler kaydedilmiş, N'vivo8.0 yazılımı kullanılarak analiz edilerek problemler internet kullanımlarında, klinik tablo, değerlendirme için internet kullanım saat sayısı ve tedavi dâhil olmak üzere durum yönetimi konularında, ilgili danışmanların algılarına sunmuşlardır.

Tokunaga (2010), “Okuldan eve sizi takip:Siber zorbalık mağduriyet üzerine bir araştırma, eleştiri ve sentez” konu başlığında yaptığı araştırmada, siber zorbalık mağduriyet üzerine nicel araştırma bulguları ortaya koymuştur. ABD’de yaşayan ergen ve gençlerin %97’den fazlasının interneti kullandığını vurgulamıştır. Genç ve ergenlerin %20 ile %40’ının da en az bir kere siber zorbalığa mağdur olduklarını belirtmiştir. Ayrıca bulgular ciddi bir şekilde siber zorbalığa mağdur olan gençlerin psiko-sosyal, duygusal ve akademik olarak sorunlarla karşılaştıklarını göstermiştir.

Subrahmanyam ve Guan (2009), “Gençlerin İnternet kullanımı: riskleri ve fırsatları” inceleyen çalışmalarında, çevrim-içi riskleri bağımlılık, uygun olmayan materyallere maruz kalma, sanal zorbalık ve çevrim içi mağduriyet (çevrim içi taciz ve cinsel kışkırtma) olarak gruplandırdılar ve gençlerin bu tür çevrim-içi risklere maruz kalmalarının olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilebileceğini belirtmişlerdir. Ancak öte yandan, bütün çocukların bu risklere aynı oranlarda duyarlı olmadığı, risk altında olma oranı yüksek olan gençleri tanımlamak ve gerekli önlemleri alabilmek için daha çok çalışma yapılmasının gerekliliğini vurgulamışlardır. Çalışmada birde İnternet’in, tüm risklerine rağmen, bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişim alanlarında fayda sağlayabileceği ve tedavi müdahalelerine ulaşmak için kullanılabileceği ifade etmişlerdir.

Ayas ve Horzum (2013) tarafından, “İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu” başlığı altında gerçekleştirdikleri çalışmada amaç olarak ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin İnternet tutumunu belirlemek ve öğrencilerin aile İnternet tutumu ve İnternet bağımlılıklarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmışlardır. Çalışmada yöntem olarak genel tarama modellerinden biri olan kesitsel tarama modelini kullanmışlardır. Çalışmaya 407 ilköğretim öğrencisini dâhil etmişlerdir. Bulgulara göre, 214 aile

ihmalkâr İnternet tutumuna, 96 aile müsamahakâr İnternet tutumuna, 83 aile demokratik İnternet tutumuna ve 14 aile otoriter İnternet tutumuna sahip olduklarını tespit etmişlerdir. İnternet bağımlılığında, ihmalkâr İnternet tutumuna sahip olan ailelerin önemli rolü olduğunu, aile İnternet tutumunda cinsiyet, öğrenim görülen sınıf ve İnternet kullanım becerisinin anlamlı değişkenler olduğu sonucuna varmışlardır.

Tanrıkulu, Kınay ve Arıca(2013), “Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” konu başlığında gerçekleştirdikleri çalışma da, siber zorbalık duyarlılığını ölçmeye yönelik geliştirilen ölçeğin ilk psikometrik bulgularını incelemek amaçlı yapmışlardır. Çalışmanın örneklemini, İstanbul ilinde öğrenim gören 663 lise öğrencisi oluşturmuş, ölçek üzerinde öncelikle faktör analizi yapmışlardır. Yapılan açıklayıcı faktör analizinde tek faktörlü ve bu tek faktör altında toplam %46.65’ini açıklayan bir yapı ortaya çıkarmışlardır. Ortaya çıkarılan bu yapı için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve uyum değerlerinin modeli doğruladığını belirtmişlerdir. Bulgulara göre, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu belirtmişlerdir.

Aktepe (2013), “Ergenlerde Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet” konusu ile ilgili çalışmasında, siber zorbalıkla ilgili literatürü gözden geçirmiştir. Çalışma sonucu elde ettiği bilgilere göre siber zorbalık tanımı, siber zorbalığın görülme oranları, siber zorbalık türleri, siber kurbanların ve siber zorbaların özellikleri, siber zorbalığın ergenin psiko-sosyal gelişimi üzerindeki etkileri, siber zorbalıkla ilgili yaş ve cinsiyet farklılıkları, siberzorbalık nedenleri ile ilgili temel konuları özetlemiştir. Okul yetkilileri ve aileler için önleme ve müdahale stratejilerini öneri olarak sunarken, sağlık alanında çalışanların, kanun yapıcıların ve ailelerin gençlerde görülen siber zorbalığın ciddi tehlikelerine karşı dikkatli olmaları gerektiği sonucuna varmıştır.

Esen ve Siyez (2011) tarafından hazırlanan ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi’nde yayınlanan “Ergenlerde İnternet Bağımlılığını YordayanPsiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi” başlığı altındaki çalışmanın amacını ise, ergenlerde İnternet bağımlılığını yor dayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesiyle belirlenmiştir. Çalışmanın örneklemine, İzmir ili Çeşme ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarındaki 9., 10., 11. ve 12.sınıflarda öğrenim gören 700

öğrenciyi dahil etmişlerdir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, İnternet Bağımlılık Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formunu kullanmışlardır. Bulgulara göre, ergenlerde İnternet bağımlılığı ile yalnızlık arasında pozitif yönde, İnternet bağımlılığı ile aileden algılanan sosyal destek arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. İnternet bağımlılığı ile çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin alt boyutlarından olan arkadaştan algılanan sosyal destek ve özel kişiden algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirtmişlerdir. Cinsiyet, akademik başarı, yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenlerinin ergenlerde İnternet bağımlılığını yordadığı görülmüş ve söz konusu bu değişkenlerin İnternet bağımlılığındaki toplam % 7.3'ünü açıklamış olmaları nedeniyle İnternet bağımlılığını etkileyen diğer değişkenlerin bulunabilmesi için farklı değişkenleri içeren yeni araştırmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna varmışlardır.

Batıgün ve Kılıç (2011), "İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler" adı altındaki çalışmalarında amaç olarak, üniversite öğrencileri arasında İnternetin kullanım amacı ve İnternet bağımlılığının yaygınlık oranı konusunda bilgiler elde etmek, İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, psikolojik belirtiler ve sosyal destek arasındaki ilişkileri saptamaya çalışmışlardır. Ayrıca İnternet bağımlılığı ile cinsiyet ve sosyoekonomik düzey gibi demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek de araştırmanın diğer bir amacını oluşturmaktaydı. Yöntem olarak, örneklem grubu Ankara ve İstanbul illerindeki çeşitli özel ve devlet üniversitelerinde okumakta olan 1198 üniversite öğrencisinin oluşturduğunu, İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini kullanarak analiz yapmışlardır. Analiz sonuçlarında ise öğrencilerin günde ortalama 1.53 saat İnternete bağlı kaldıklarını, %18.89'unun İnternet bağımlısı olduğunu ve erkeklerin İnternet bağımlılığı puanlarının kadınlara oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, üst sosyoekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin, orta ve alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek İnternet bağımlılığı puanlarına sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Döner (2011), “İlköğretim öğrencilerinde İnternet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi” adı altında gerçekleştirdiği çalışmada amaç olarak, ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin İnternet bağımlılık düzeylerini belirleyerek farklı değişkenlere göre incelemiştir. Amaca ulaşma da tarama modelini kullanarak, 2008-2009 yılında öğrenim gören 624 İnternet kullanan öğrencileri çalışmaya dâhiletmiştir. Bulgulara göre, ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerden İnternet bağımlısı tespit edilmemiş, İnternet kullanıcılarının %10’u sınırlı semptom gösterdiklerini,%90’ının ise semptom göstermeyenler olarak belirtilmiştir. Ayrıca İnternet Bağımlılık Ölçeği’nden alınan puanlar, cinsiyete, İnternet kullanım süresine, günlük kullanım sıklığı ve kullanım mekânı değişkenlerine göre farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

Malatya İnönü üniversitesinde Çelen, Çelik ve Seferoğlu (2011), “Çocukların İnternet Kullanımları ve Onları Bekleyen Çevrimiçi Riskler ” adı altında gerçekleştirdikleri çalışmada, çocukların ve gençlerin İnternet ve bilgisayar teknolojilerini hangi amaçlarla, nasıl kullandıkları ve bu teknolojileri kullanırken karşılaşılabilecekleri riskli durumları ortaya koymuşlardır. Çalışma bulgularına göre, çevrimiçi erişim ve kullanım olanaklarının artması, çevrimiçi risklerin de buna paralel olarak artmasına yol açtığını, okullarda Bilişim Teknolojileri dersine gereken önemin verilmesinin önemli olduğunu, seçmeli olan BT dersi öncelikle zorunlu ders haline getirilmesi ve dersin içeriğinde de bu tür bilgilendirici hususların ele alındığı düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Çocukların ve gençlerin çevrim-içi ortamlarda istenmeyen, yani riskli durumlarla karşılaşmalarını engellemek için ise kişisel koruma önlemlerinin desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Özdamlı (2011), “Öğretmen adaylarının problemlili İnternet kullanıcıları var mı?” adı altında gerçekleştirdiği çalışmada, Kuzey Kıbrıs’ta öğretmen adayları arasında internet kullanımını rolünü araştırmıştır. 2010-2011 eğitim-öğretim yılı 1. dönem başında Yakın Doğu Üniversitesi’nde eğitimin farklı bölümlerinden 290 öğretmen adayı (21.1 yıl yaş ortalaması, 16-29 yaş aralığı)’ na anket uygulamıştır. Bulgulara göre, öğretmen adaylarının web sitesi ve sosyal ağ sitelerinde sohbet ve oyun oynarken, problemlili İnternet kullanıcılarına maruz kaldıklarını belirtmiştir.

Eroğlu ve Peker (2011) tarafından, Akademik Bakış Dergisinde yayınlanan “Aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek ve siber mağduriyet:Yapısal eşitlik modeliyle bir inceleme” konu başlığındaki çalışmada, aileden algılanan sosyal desteğin siber mağduriyet ve siber mağduriyetin arkadaştan algılanan sosyal destek üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın örneklemini Sakarya'daki çeşitli liselerde öğrenim gören 370 lise öğrencisi oluşturmuş, katılımcılara Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile Sanal Zorbalık İle İlgili sorular yöneltilerek, aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek ile siber mağduriyet düzeyi arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, siber mağduriyet düzeyini ölçen madde ile aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek boyutlarını oluşturan maddeler arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Özdemir ve Akar (2011) tarafından, “Lise Öğrencilerinin Siber-Zorbalığa İlişkin Görüşlerinin Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi” ile ilgili çalışmaların da, siber zorbalığın lise öğrencileri arasındaki yaşanma sıklığı, siber zorbalığın gerçekleştiği siber ortamların neler olduğu ve ‘siber zorbalık kurbanı olma’ ve ‘siber zorba olma’ durumlarının cinsiyet, yaş, sınıf ve günlük internet kullanma süresine göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Çalışmalarında yöntem olarak, Ankara ve İstanbul illerinde yer alan üç liseden rastsal olarak seçilen 336 öğrenciye anket düzenlenilerek, Türkçeye uyarlama çalışması yapılan ve Hinduja ve Patchin (2009) tarafından geliştirilmiş olan ‘Siber Zorbalık ve İnternet Saldırganlığını Tarama Ölçeği-SZİSTÖ’ ile analiz yapmışlardır. Araştırma sonucunda katılımcıların % 14'ünün son bir ay içerisinde siber zorbalığa maruz kaldığı, %10'unun ise başkalarına siber zorbalık yaptıkları ortaya çıkmıştır. Diğer yandan siber zorbalığın en sık yaşandığı siber ortamların başında internette yer alan sosyal paylaşım siteleri ve cep telefonları olduğu, demografik değişkenlerin siber zorbalık ile ilişkisine ilişkin yapılan analizlerde cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyinin siber zorbalık üzerinde bir etkisi olmadığı ortaya konulmuştur. Buna karşın günlük internet kullanım süresi beş saati aşan katılımcıların diğer gruplara göre daha fazla siber zorbalık yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tüzer (2011), “İnternet, Siberseks ve Sadakatsizlik” adı altında internet kullanımıyla bağlantılı sadakatsizliğin tanımı, özellikleri, türleri, bağlantılı unsurlar, ilişkilerde yol açtığı olumsuz sonuçlar ve tedavi seçeneklerini ele alarak çiftler ve aileler üzerine olan etkileri gözden geçirmiş, ayrıca siber seksin giderek bağımlılığa dönüşmesinin yol açtığı sorunlara da dikkat çeken bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda, siber seksin ilişkilerine etkisini yaşayan ve on yıl önce olmayan bir ilişki biçimi karşısında bir dayanak arayan bireyler için klinisyenlerin bu durumu tanımaları ve uygun müdahalede bulunmalarının önem taşıdığı sonucuna varmıştır.

Bayar (2010), “Okul Sosyal İklimi İle Geleneksel ve Sanal Zorbalık Arasındaki İlişkiler: Genellenmiş Akran Algısının Aracı Rolü” adı altında yapılan yüksek lisans çalışmasında amaç olarak, okul sosyal iklimi ile ergenlerin hem fiziksel ortamda hem de sanal ortamda maruz kaldıkları veya uyguladıkları zorbalık olaylarının ilişkisini ve bu ilişkide akranlara dair algıların aracı bir rolünün olup olmadığını araştırmıştır. Bunun yanı sıra zorbalık statüleri arasında okul iklimini ve akranlarını algılama bakımından bir farklılaşma olup olmadığını ortaya koymaya çalışmıştır. İlköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. sınıf) ve liseye (9, 10, 11 ve 12. sınıf) devam etmekte olan 1238 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Ölçek formunda demografik bilgilere aitsorular, cep telefonu, bilgisayar ve internet kullanım özelliklerini belirlemeye yönelik sorular, Genellenmiş Akran Algısı Ölçeği, Geleneksel Akran Zorbalığı Ölçeği, Sanal Zorbalık Ölçeği ve Okul Sosyal İklimi Ölçeğini kullanmıştır. Bulgulara göre, zorbalık statüleri arasında okul iklimini ve akranlarını algılama bakımından bir farklılaşma olduğunu, okul sosyal iklimini, fiziksel ortamda zorbalığa karışmayan ergenlerin zorbalığa dâhil olan ergenlere göre daha olumlu olarak algıladığını, zorbalığa dâhil olmayan ve zorba statüsündeki ergenlerin de içindeki buldukları akran grubuna ilişkin algılarının daha olumlu olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte sanal ortamda akran zorbalığına karışmayan ergenlerin hem okul iklimi hem de akran algısının daha olumlu olduğu ve sanal ortamda akran zorbalığına hedef olan ergenlerin ise zorba ve zorba-kurban statüsündeki ergenlerden okul iklimi ve akran algısı bakımından farklılaşmadığını belirtmiştir.

Ayas ve Horzum (2010), “Sanal Zorba / Kurban Ölçek Geliştirme Çalışması” adı altında yaptıkları çalışmada, ilköğretim ikinci kademe öğrencileri arasında görülen sanal zorbaca davranışları ölçmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmişlerdir. Çalışmanın örneklemini 450 ilköğretim öğrencisi oluşturmuştur. Bulgulara göre, araştırma kapsamında geliştirilen sanal zorba/kurban ölçeği ilköğretim okulları 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerindeki sanal zorbaca davranışları belirlemek üzere kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu belirtmişlerdir.

Şenormancı, Konkan ve Sungur (2010) tarafından, “İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi” adı altında yaptıkları çalışma, İnternet bağımlılığının bilişsel davranışçı yaklaşımlar çerçevesinde nasıl anlaşıldığı ve nasıl tedavi edildiği amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda, İnternet bağımlılığının tedavisi sırasında alkol bağımlılığı ve madde kötüye kullanımı için uygulanan terapilerden türetilen BDT yaklaşımı, yeterli kanıtları olmamasına karşın etkili olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmayı gerçekleştirenlerin gözlemlerine göre, başvurular sıklıkla aşırı İnternet kullanan kişilerin aileleri aracılığıyla ve öncelikle psikolog ve psikolojik danışmanlara olduğunu belirttiler. İlerleyen yıllarda bu sorunun Türkiye’deki psikiyatri pratiğinde daha çok yer alacağını ve klinisyenlerin bu konuda farkındalıklarının olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tutgun (2009), “Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanımlarının İncelenmesi” konu başlığında yaptığı yüksek lisans çalışmasında, öğretmen adaylarının problemlı İnternet kullanımlarının çeşitli demografik özellikler göz önünde bulundurularak araştırılmıştır. Bu doğrultuda, problemlı İnternet kullanımına yönelik “İnternetin olumsuz sonuçları”, “sosyal fayda/sosyal rahatlık” ve “aşırı kullanımın” öğretmen adaylarının çeşitli demografik özelliklerine göre farklılaşma durumlarını incelemiştir. Çalışmada ayrıca, “İnternet bağımlılığı”, “İnternet bağılılığı”, “problemlı İnternet kullanımı”, “patolojik İnternet kullanımı”, “İnternet davranış bağımlılığı” ve “siber bağımlılığı” gibi pek çok kavramın kullanıldığı araştırmalara değinmiştir. Çalışma, Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin 1.ve 4. sınıflarında okumakta olan ve basit rastgele seçim yolu ile belirlenen 686 öğretmen adayı ile yürütülmüş, veri toplama araçları olarak; Kişisel Bilgi Formu ve Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği kullanmıştır. Çalışma bulgularına bakıldığında ilk olarak, öğretmen adaylarının

problemlerli İnternet kullanımlarının orta seviyede olduğu tespit edilmiştir, cinsiyet açısından yapılan karşılaştırmada, erkek öğretmen adaylarının, bayan öğretmen adalarına göre problemlerli İnternet kullanımına daha fazla eğilim gösterdikleri belirlenmiştir, internetin olumsuz sonuçları ve sosyal fayda/sosyal rahatlık alt ölçeklerine göre de erkeklerin problemlerli İnternet kullanımına daha eğilimli olduğu tespit etmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının, bilgisayar konusundaki yeterlilik algılarına göre problemlerli İnternet kullanım davranışına olan eğilimleri, kendisini tamamen yeterli hisseden öğretmen adaylarının daha az yeterli hisseden öğretmen adaylarına göre problemlerli İnternet kullanım davranışına daha fazla eğilim gösterdiklerini belirtmiştir.

Kartal (2009), “Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarındaki Zorbalıkla İlgili Değerlendirmeleri” adı altında gerçekleştirdiği çalışmasında, amaç olarak öğretmen adaylarının zorbalık konusundaki algılarını incelemiştir. Çalışmanın örneklemini, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıfında öğrenim gören 152 öğretmen adayı oluşturmuş ve sonuç olarak elde edilen bulguların, öğretmen adaylarına göre en sık sözel zorbalığın yaşandığını, zorbalığı daha çok erkeklerin yaptığını, zorbalığın sınıfta daha sık yapıldığını ve zorbalığa uğramaya en sık konuşma güçlüğünün neden olduğunu belirtmiştir.

Karaman ve Kurtoğlu (2009) tarafından, “Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri” adı altında gerçekleştirdikleri çalışma da öğretmen adaylarının internet bağımlılığı ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarmayı amaç olarak belirlemişlerdir. Çalışmayı tarama modelinde betimsel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiş, ayrıca nitel bir çalışma olarak tasarlamışlardır. Veri toplamada nitel araştırmalar için uygun olan yarı yapılandırılmış görüşme yönteminden yararlanmışlardır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının İnternet bağımlılığı hakkında birtakım bilgilerinin olduğu fakat tam olarak İnternet bağımlılığını bilmediklerini, bilgisayarı ve İnternet bağlantısı olmayan öğretmen adaylarının ilk başvurdukları yerlerin İnternet kafeler olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının İnternet kullanım sıklıklarının cinsiyete göre farklılaştığı, erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarından daha fazla zamanlarını İnternete ayırdıklarını belirtilmiştir. İnternet kullanım amaçlarının öğretmen adaylarının

cinsiyetlerine göre çok fazla farklılaşmadığını sadece erkek öğretmen adaylarının kızlardan daha fazla oyun oynamak amaçlı İnterneti kullandıkları, kız öğretmen adaylarının ise ödev yapmak amaçlı İnterneti erkek öğretmen adaylarından daha fazla kullandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada elde edilen başka bir sonuca göre ise, erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylarına göre daha fazla internet bağımlısı olduğu sonucuna varmışlardır.

İnternette çocuk ve ergenlere yönelik tehditlerle ilgili incelenen çalışmalar, sanal zorbalık, çocuk istismarı ve çocuk pornografisi ve İnternet bağımlılığı ile ilgili çalışmalardan oluşmaktadır.Çalışmaların çoğunluğunda cinsiyet faktörü ile ilgili farklılıklar gözlenmiştir. Sanal zorbalıkta mağdur olanların çoğunlukla kızlardan oluştuğu, sanal zorbalıkta bulunanların ise çoğunlukla erkeklerden oluştuğu göze çarpmaktadır. İnternet bağımlılığı ile ilgili çalışmalarda, çocukların İnterneti en fazla oyun oynamak ve sosyal paylaşım sitelerinde gezinme amaçlı kullandıkları gözlenmiştir.Çocukların İnternet bağımlılığı, sanal zorbalık, çocuk istismarı ve çocuk pornografisi gibi İnternet tehlike ve riskleri ile karşılaşmalarında, ebeveynlerin risk ve tehditler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, yaşam koşulları, sosyoekonomik ve kültürel farklılıklar ile ilişkilerinin olduğu çalışmalardaki bulgularda belirtilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve uygulama, verilerin çözümü ve yorumlanması, süre ve olanaklara yer verilerek, her bir alt başlıkla ilgili yapılan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Büyüköztürk (2002)'e göre, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalar tarama (survey) araştırması olarak adlandırılmaktadır. Daha önce Türkiye'de Yeşim Yenilmez(2012) tarafından yapılan çalışmada kullanılan anket izin alınarak uygulanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin İnternette çocuklara yönelik tehditler konusunda farkındalık durumlarını belirlemek hedeflenmektedir.Çalışmada ayrıca öğretmenlerin İnternette çocuklara yönelik tehlikeler hakkındaki düşüncelerinde okullarının bulunduğu çevrenin sosyoekonomik düzeyi, İnternet kullanım süresi ve İnternet kullanım sıklığı değişkenlerine göre farklılaşma olup olmadığına bakılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın araştırma grubunu KKTC'deki İlköğretim kurumlarında öğretim veren 183 öğretmen oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme kullanılarak örnekleme alınan öğretmenler ile yüz yüze görüşerek anket uygulanmıştır. Çalışmaya Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt ve İskele' de hizmet veren öğretmenler katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Kişisel Bilgi Formu ve Yenilmez (2012)'e ait "İnternet'te Çocuklara Yönelik Tehditler" ölçeği izin alınarak kullanılmıştır. Ölçekte "İnternet tehlikeleri", "Sanal zorbalık", "Çocuk istismarı" ve "İnternet bağımlılığı" olmak üzere 4 boyut bulunmaktadır. Ölçeğin tamamı için

güvenirlik katsayısı .918'dir. Ölçekte kişisel bilgi formu ile ilgili 10, İnternet tehlikeleri hakkında 7, sanal zorbalıkla ilgili 12, çocuk istismarı ile ilgili 13 ve İnternet bağımlılığı ile ilgili 10 soruya yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS Statistics 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Daha sonra istatistiksel veriler çizelgeler oluşturularak açıklanmış ve yorumlanmıştır. Toplanan verilerin analizinde ilişkisiz örneklem için t-testi (Independent samples t-test) kullanılmıştır. Örneklemin kişisel bilgiler ve anket sonuçlarına yönelik puan farklarının anlamlılığını analiz etmek için ikiden fazla olan gruplara oneway (Anova) kullanılmıştır. Verilerin farklarının açıklanmasında ise genel ortalama dikkate alınmıştır.

Aşağıdaki tabloda kişisel bilgiler ve anket sonuçlarının yorumlanmasında kullanılan sınırlar belirtilmiştir.

Tablo 1. *Kişisel bilgiler ve anket sonuçlarının yorumlanmasında kullanılan sınırlar*

Ağırlık	Sınırlar	
1	1.00-1.79	Kesinlikle Katılmıyorum
2	1.80-2.59	Katılmıyorum
3	2.60- 3.39	Kararsızım
4	3.40 -4.19	Katılıyorum
5	4.20- 5.00	Tamamen Katılıyorum

3.5. Süre ve Olanaklar

Bu çalışmaya Eylül 2013'de araştırma önerisinin hazırlanmasına başlanılmıştır. Bu süre içerisinde yapılan işler Tablo 2.'de verilmiştir. Sanal zorbalık, internette çocuk istismarı ve çocuk pornografisi, pedofili (sübyancılık) ve internet bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalardan elde edilen bilgilerin yorumlanması ve değerlendirilmesi süreci 1 ay süreyle yapılmıştır. Araştırma süresince birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan tüm araştırma masrafları

araştırmacı tarafından karşılanmıştır. Araştırmanın alışma süresine ilişkin bilgiler Tablo 2.'de verilmiştir.

Tablo 2.alışma süresi

Yapılan işler	Süre
Literatür Taraması	Sürekli
Araştırma nerisinin Hazırlanması	2 Ay
Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	5 Hafta
Uygulama	8 Hafta
Verilerin Analizi	3 Hafta
Araştırma Raporunun Yazılması	10 hafta

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, genel ve alt amaçlar göz önünde bulundurularak elde edilen verilerin, frekans (f), yüzdeler (%), aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (SS), içerik analizi, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) işlemleri kullanılarak oluşturulan tabloların yorumlarına yer verilmektedir.

4.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine yer verilmiştir.

4.1.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

Tablo 3'de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzdeler değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Öğretmen	
	f	%
Kadın	147	80.3
Erkek	36	19.7
Toplam	183	100.0

Araştırmaya katılan 183 ilköğretim kurumlarında öğretim veren öğretmenlerin 147'si (%80.3) kadın, geriye kalanları oluşturan 36 kişi (% 19.7) ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Elde edilen bu veriler KKTC'deki öğretmen profiline uygundur. KKTC'de ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır (Tablo 3).

4.1.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları

Tablo 4'te araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarının frekans ve yüzdelerine yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımları

Yaş	f	%
20-25	21	11.5
26-30	28	15.3
31-35	35	19.1
36-40	31	16.9
41-45	36	19.7
46-50	20	10.9
51-üstü	12	6.6

Ankete katılan öğretmenlerin yaşlarının dağılımını gösteren tablo 4'e bakıldığında, %11.5' inin 20-25 yaş, %15.3'ünün 26-30 yaş, %19.1'inin 31-35 yaş, %16.9'unun 36-40 yaş, %19.7' sinin 41-45 yaş, %10.9'unun 46-50 yaş ve %6.6'sının 51 ve üzeri yaş aralıklarında oldukları anlaşılmaktadır. Bu dağılımlar incelendiğinde katılımcıların büyük bir bölümünün orta yaş aralığındaki öğretmenlerden oluştuğu gözlenmektedir.

4.1.3. Katılımcı Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımları

Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine bakıldığında %12'si Anaokul'da, %88'i İlköğretim okullarında öğretim görevlisidir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Katılımcıların Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımları

Görev Yapılan Okul Türü	Öğretmen	
	f	%
Anaokul	22	12.0
İlköğretim	161	88.0

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu ilkokul'da eğitim veren öğretmenlerden oluşmaktadır.

4.1.4. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

Katılımcı öğretmenlerin branşlarına göre dağılımlarını gösteren Tablo 6. incelendiğinde, %42.6 oranındaki öğretmenlerin branş, %57.4'ünün ise sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Branşlarına Göre Dağılımları

Branş	f		%	
	f	%	f	%
Branş Öğretmeni	78	42.6		
Sınıf Öğretmenliği	105	57.4		

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

4.1.5. Katılımcıların İnternet Kullanım Süresi

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin İnternet'i kullanım yılları verilmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların İnternet Kullanım Süresine Göre Dağılımları

İnterneti Kullanım Süresi	f	%
1,5 yıl	24	13.1
6-10 yıl	83	45.4
11-15 yıl	64	35.0
16+ yıl	12	6.6

Çalışmaya katılan öğretmenler İnternet'i %45.4' ü 6-10 yıl, %35'i 11-15 yıl, %13.1'i 1.5 yıl ve %6.6'sı 16 ve üzeri yıl internet kullandıklarını belirtmektedirler (Bkz. Tablo 7). Tablo 7'de görüldüğü gibi çalışmamıza katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı 6 ile 15 yılları arasında internet kullanmaktadır. Bu bulgu bizlere öğretmenlerin çoğunluğunun internet kullanma konusunda deneyimli olduklarını göstermektedir.

4.1.6. Öğretmenlerin İnternet Kullanım Sıklığı

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin İnternet'i kullanım sıklıkları verilmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin İnternet Kullanım Sıklıklarına Göre Dağılımları

İnterneti Kullanım Sıklığı	f	%
Hergün	137	74.9
Haftada birkaç kez	31	16.9
Haftada bir	8	4.4
Ayda bir	7	3.8

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %74.9' u her gün, %16.9'u haftada birkaç kez, %4.4'ü haftada bir ve %3.8'i ayda bir sıklıkla İnternet'i kullandıklarını belirtmektedirler (Bkz. Tablo 8). Elde edilen bulgulara göre öğretmenler İnternet'i etkin olarak kullanmaktadır.

4.1.7.Öğretmenlerin İnterneti Kullanım Süresine Göre Dağılımları

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin interneti kullanım süreleri verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin İnterneti Kullanım Süresine Göre Dağılımları

İnterneti Kullanım Süresi	f	%
1 saatten az	61	33.3
1-2 saat	86	47.0
3-4 saat	29	15.8
4 saatten fazla	7	3.8

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %47'si 1-2 saat, %33.3' ü 1 saatten az, %15.8'i 3-4 saat ve %3.8'i günde 4 saatten fazla internet kullanmaktadırlar (Bkz. Tablo 9). Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı günde 1-2 saat arasında interneti kullandıklarını belirtmişlerdir.

4.1.8.Öğretmenlerin Mobil Cihazlarında İnternet Olup Olmadığı

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin mobil cihazlarında İnternet olup-olmadığı verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Mobil Cihazlarında İnternet Olup Olmadığına Göre Dağılımları

Mobil Cihaz	f	%
İnternet Var	135	73.8
İnternet Yok	48	26.2

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %73.8' inin Mobil cihazında internet var, %26.2'sinde ise internet olmadığını belirtmektedir (Bkz. Tablo 10).

Yukarıdaki Tabloda görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun mobil cihazlarında internet bulunmaktadır. Bu bulgu bizlere, öğretmenlerin çoğunluğunun istedikleri zamanda ve mekânda İnterneti kullanabildiklerini göstermektedir.

4.2. Öğretmenlerin Öğrencilerin İnternet Kullanımları ve İnternet'te Yaşadıkları Tehlikeler Konusundaki Genel Düşünceleri

Tablo 11'de öğretmenlerin öğrencilerin İnternette karşılaşılabilecekleri tehlikeler hakkında genel düşüncelerini gösteren aritmetik ortalama(\bar{X}) ve standart sapma(SS) sonuçları verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin İnternette Karşılaştıkları Tehlikeler Hakkında Öğretmenlerin Genel Düşünceleri

MADDELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	\bar{X}	SS
1. Öğrencilerin İnternet kullanımlarına sınırlama getirilmelidir	4.04	1.18
2. İnternet'in kişiler arası iletişim, etkileşim ve paylaşım gibi özellikleri, bu ortamı çocuklar için çekici kılmaktadır	3.96	1.02
3. İnternet'in, her an ihtiyaç duyulan her tür bilgiye ulaşma olanağı vermesi bu ortamı çocuklar için çekici kılmaktadır	3.84	1.07
4. Öğrenciler İnternet'te aradıklarını bulma konusunda yeterlidirler	3.09	1.03
5. Öğrenciler web ortamında konu dışı bağlantılara sapsmadan amaçları doğrultusunda dolaşabilme konusunda yeterlidirler	2.40	0.94
6. Öğrencilerin İnternet ortamında güvende olduklarına inanıyorum	2.06	0.96
7. Öğrenciler İnternet'i kullanırken karşılaşılabilecekleri sorunların farkındadırlar	2.04	0.89

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin “Öğrencilerin İnternet ortamında güvende olduklarına inanıyorum”, “Öğrenciler İnternet'i kullanırken karşılaşılabilecekleri sorunların farkındadırlar” ve “Öğrenciler web ortamında konu dışı bağlantılara sapsmadan amaçları doğrultusunda dolaşabilme konusunda

yeterlidirler” ifadelerine katılmadıkları belirlenmiştir. Yenilmez (2012)’ in çalışmasındaki bulgulara göre de öğretmenler öğrencilerin İnternette güvende olduklarına inanmadıkları ve İnterneti kullanırken karşılaşılabilecekleri sorunların farkında olmadıklarını belirtmiştir.

Ayrıca aritmetik ortalama ve standart sapma puanlarına göre öğretmenlerin “Öğrenciler İnternet’te aradıklarını bulma konusunda yeterlidirler” sorusuna kararsız kaldıkları belirlenmiştir. Yenilmez (2012)’ in araştırmasına göre öğretmenler öğrencilerinin İnternette aradıklarını bulma konusunda yeterliliğe sahip oldukları konusuna katılmadıklarını belirtmiştir.

Öğretmenler öğrencilerin İnternet kullanmalarına sınırlama getirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Ayrıca İnternetin kişiler arası iletişim, etkileşim ve paylaşım gibi özellikler ihtiyaç duyulduğu an bilgiye ulaşma olanağı, öğrenciler için çekici kılmaktadır şeklinde düşünmektedirler. Yenilmez (2012)’ in çalışmasında da öğretmenler öğrencilerin İnternet kullanımlarına sınırlama getirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

4.3. Öğretmenlerin İnternet’te Çocuklara Yönelik Tehditlerden Sanal Zorbalık Konusundaki İnançları

Öğretmenlerin öğrencilerinin İnternette maruz kalabilecekleri sanal zorbalıkla ilgili düşüncelerini belirlemek için yapılan analizler Tablo 12’de verilmektedir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Sanal Zorbalık İle İlgili Düşünceleri

MADDELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	\bar{X}	SS
1. Zarar vermek istediği kişiye ait özel bilgileri, görüntü ve resimleri izinsiz olarak başkalarıyla paylaşır	3.90	0.89
2. Bir bireyin hesabının şifresini ele geçirerek hesap sahibinin başkalarıyla olan ilişkilerine zarar verir	3.80	0.90
3. Zarar vermek istediği kişiye ait özel bilgileri, görüntü ve resimleri şantaj yapmak için kullanır	3.77	0.85

MADDELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	\bar{X}	SS
4. Sanal zorba İnternet üzerinden iletişim araçlarıyla (konuşma odaları, anlık ileti, e-posta vb gibi) ya da telefon ile aşağılama, küfretme, tartışma veya tehdit etme davranışlarında bulunur	3.72	0.91
5. Sanal zorba başkalarına kasıtlı olarak virüslü e-posta iletisi yollar	3.70	1.02
6. Sanal zorba, kişisel bilgisayar, e-posta adresi ya da özel bilgileri ele geçirir	3.67	0.91
7. Sanal zorba başkalarının itibarını zedeleyecek dedikodular ve söylentiler çıkarır	3.66	0.93
8. Elektronik ortamda, diğerler kullanıcılarla birlik olup istemedikleri bir kişiyi gruptan dışlayabilir ya da ortamı terk etmeye zorlar	3.62	0.82
9. Öğrenciler elektronik ortamlarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasıyla kasıtlı olarak, tekrarlanan ve başkalarına zarar verme amaçlı kötü niyetli davranışlara maruz kalırlar (sanal zorbalık)	3.56	1.02
10. Erkeklerin sanal zorba olma ihtimalleri kadınlara oranla daha fazladır	3.22	0.98
11. Sanal zorbalık yalnızca yetişkinler tarafından yapılır.	2.45	0.96
12. Çocukların sanal zorbalık davranışlarına maruz kalma olasılığı düşüktür	2.35	0.93

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, öğretmenler sanal zorbalıkların sadece yetişkinler tarafından yapılmadığına ve çocukların sanal zorbalık davranışlarında bulduklarını düşünmektedirler. Öğretmenler öğrencilerinin fotoğraflarının ve özel bilgilerinin izinsiz olarak kullanılması şeklinde sanal zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Yenilmez (2012)' in çalışma bulgularına göre, öğretmenler sanal zorbalığın sadece yetişkinler tarafından yapılmadığını ve çocukların da sanal zorbalık

davranışlarında bulduklarını, sanal zorbaların öğrencilerin fotoğraf ve özel bilgilerini izinsiz olarak kullandıklarını belirtmiştir.

4.4. Öğretmenlerin İnternet'te Çocuklara Yönelik Tehditlerden İnternet'teki Çocuk İstismarı Konusundaki İnançları

Aşağıdaki Tablo 13'de görüldüğü gibi öğretmenlerin çocuk istismarı ile ilgili düşüncelerinden ortaya çıkan aritmetik ortalama(\bar{X}) ve standart sapma(SS) sonuçları verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Çocuk İstismarı İle İlgili Düşünceleri

MADDELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	\bar{X}	SS
1. İnternet'te çocuk pornografisi uluslararası düzeyde çözülmesi gereken önemli bir sorundur	4.21	0.94
2. İnternet ortamında bulunan birisinin kimlik bilgilerini gizleyip yaşı ve cinsiyeti hakkında yanıltıcı bilgi vermesi çok kolaydır	4.20	1.01
3. İnternet'te, çocuklar için uygunsuz olabilecek içeriklerin (pornografi, şiddet, korku gibi) rahatça erişilip indirilmesi, çoğaltılması ve geniş kitlelere sunulması oldukça basittir	4.15	0.96
4. İnternet ortamında kötü niyetli kimselerin çocukları kandırma ihtimali gerçek yaşama göre daha fazladır	4.08	0.94
5. Çocuklar İnternet'te istismara uğradıklarında bunu açıkça dile getirmekte sıkıntı yaşayabilirler	3.97	0.84
6. İnternet'teki çocuk istismarı konusunda öğretmenlerin eğitim almaları gereklidir	3.90	0.89
7. Gerçek hayattaki çocuk istismarcıları İnternet ortamında da istismar yaparlar	3.87	0.88
8. İnternet çocukların istismara maruz kalabileceği bir ortamdır	3.84	1.00
9. Ailelerin İnternet okuryazarlık düzeyleri arttıkça çocuklarının İnternet'te istismara uğrama olasılıklarını azalır	3.80	1.04

MADDELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	\bar{X}	SS
10. Çocuk pornografisiyle uğraşan kişilerin hepsi çocuklara karşı cinsel istek duyan (pedofili) kimselerdir	3.71	0.99
11. İnternet'teki çocuk istismarı konusunda yeterli bilgiye sahibim	3.29	0.77
12. Öğrencilerim arasında İnternet'te duygusal istismara (aşağılama, azarlama, suçlama, korkutma, dışlama veya baskı yapma gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum	3.26	0.98
13. Öğrencilerim arasında İnternet'te cinsel istismara (görüntülerini çekme, teşhircilik, cinsel içerikli konuşmalar veya pornografik film seyrettirme gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum	3.16	1.06

Yukarıdaki Tablo 13'e bakıldığında, aritmetik ortalama ve standart sapma puanlarına göre öğretmenlerin "İnternet'te çocuk pornografisi uluslararası düzeyde çözülmesi gereken önemli bir sorundur" sorusu ile "İnternet ortamında bulunan birisinin kimlik bilgilerini gizleyip yaşı ve cinsiyeti hakkında yanıltıcı bilgi vermesi çok kolaydır" sorusuna tamamen katıldıkları gözlemlenmiştir. Yenilmez (2012)' in araştırmasına göre de öğretmenler öğretmenlerin "İnternet'te çocuk pornografisi uluslararası düzeyde çözülmesi gereken önemli bir sorundur" sorusu ile "İnternet ortamında bulunan birisinin kimlik bilgilerini gizleyip yaşı ve cinsiyeti hakkında yanıltıcı bilgi vermesi çok kolaydır" sorusuna tamamen katıldıkları belirtilmiştir.

Aritmetik ortalama ve standart sapma puanlarına bakıldığında öğretmenlerin "Öğrencilerim arasında İnternet'te duygusal istismara (aşağılama, azarlama, suçlama, korkutma, dışlama veya baskı yapma gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum", "İnternet'teki çocuk istismarı konusunda yeterli bilgiye sahibim" ve "Öğrencilerim arasında İnternet'te cinsel istismara (görüntülerini çekme, teşhircilik, cinsel içerikli konuşmalar veya pornografik film seyrettirme gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum" ifadelerine kararsız kaldıklarını göstermiştir.

Yenilmez (2012)' in araştırmasına göre “Öğrencilerim arasında İnternet’te duygusal istismara (aşağılama, azarlama, suçlama, korkutma, dışlama veya baskı yapma gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum” sorusuna öğretmenlerin kararsız kaldıkları görülürken, “İnternet’teki çocuk istismarı konusunda yeterli bilgiye sahibim” sorusuna katıldıkları , “Öğrencilerim arasında İnternet’te cinsel istismara (görüntülerini çekme, teşhircilik, cinsel içerikli konuşmalar veya pornografik film seyrettirme gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum” sorusuna ise öğretmenlerin katılmadıkları belirtilmiştir.

Ayrıca önemli olan bir diğer unsur, öğretmenler İnternet ortamındaki uygun olmayan içeriklere çocukların kolayca erişebileceklerini ve İnternet ortamındaki kötü niyetli kişilerin çocukları daha kolay kandırabilecekleri görüşünü savunmaktadırlar. Yenilmez (2012)' in çalışmasında da öğretmenlerin bu görüşlere sahip oldukları belirtilmiştir.

4.5. Öğretmenlerin İnternet’te Çocuklara Yönelik Tehditlerden İnternet Bağımlılığı Konusundaki İnançları

Aşağıdaki Tablo 14’de öğretmenlerin internette çocuklara yönelik tehditlerden internet bağımlılığı konusu ile ilgili görüşlerini sunan bulgular yer almaktadır.

Tablo 14. Öğretmenlerin İnternet Bağımlılığı ile İlgili Düşünceleri

MADELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
	\bar{X}	SS
1. İnternet’in plansız kullanımı, bilgisayar başında geçen süreyi artırır	4.40	0.64
2. İnternet denetimsiz bir şekilde kullanıldığında çocuklarda İnternet bağımlılığına yol açar	4.32	0.76
3. Aileler çocukların İnternet kullanımlarını denetlemedikleri için çocuklar İnternet başında çok zaman geçirmektedirler	4.23	0.70
4. Çocuklar İnternet’te oyun oynama, video izleme, sosyal ağ (facebook, twitter vb) kullanma, anlık mesajlaşma (chat, MSN) gibi ders dışı etkinliklere çok zaman ayırmaktadırlar	4.22	0.86

MADDELER	Aritmetik	Ortalama	Standart	Sapma
	\bar{X}		SS	
5. Sanal ortamlardaki sosyal gruplara üye olma ve paylaşım yapma, çocukların interneti sık kullanmalarına neden olur	4.17		0.79	
6. İnternet'te çocukların aynı anda birden çok arkadaşıyla iletişim kurma olanağı bulması, interneti aşırı biçimde kullanmalarına yol açar	4.15		0.86	
7. İnternet'teki oyunlarda yarışma, rekabet, kazanma ve takdir edilme gibi ihtiyaçlar çocukların İnternet kullanımlarını kontrol etmelerini zorlaştırır	4.00		0.89	
8. Kendilerini ifade etmekte güçlük çeken çocukların İnternet'te kendilerini olmak istedikleri kişi gibi tanıtmaları, İnternet kullanımlarının artmasında önemli rol oynar	3.96		0.81	
9. Çocuklar gerçek hayatta yaşadıkları sıkıntı ve zorluklardan kaçmak için İnternet'i daha çok kullanırlar	3.76		0.89	
10. İnternet bağımlısı olan çocuklarda çevrim-dışı iken depresyon, stres, mutsuzluk ve kaygı gibi psikolojik sorunlar ile içe kapanma, yalan söyleme gibi davranışsal sorunlar görülür	3.72		0.88	

Tablo 14' e bakıldığında, çalışmaya katılan öğretmenler “Çocuklar İnternet'te oyun oynama, video izleme, sosyal ağ (facebook, twittervb) kullanma, anlık mesajlaşma (chat, MSN) gibi ders dışı etkinliklere çok zaman ayırmaktadırlar”, “İnternet denetimsiz bir şekilde kullanıldığında çocuklarda İnternet bağımlılığına yol açar”, “Aileler çocukların İnternet kullanımlarını denetlemedikleri için çocuklar İnternet başında çok zaman geçirmektedirler” ve “İnternet'in plansız kullanımı, bilgisayar başında geçen süreyi artırır” sorularına tamamen katıldıklarını belirtmektedirler.

Yenilmez (2012)' in çalışmasında öğretmenler, yukarıdaki bütün ifadelere tamamen katıldıkları belirtilmiştir.

4.6. Öğretmenlerin Alanlarına Göre İnternet Tehlikelerine Yönelik İnançlarının Karşılaştırılması

Öğretmenlerin alanlarının görüşlerini etkileyip etkilemediğini belirlemek için t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Anket Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının t-testi Sonuçları

Anket	ALAN	N	\bar{X}	SS	t	p
İnternet Tehlikeleri	Branş	78	3.10	.53060	.689	.492
	Sınıf Öğretmenliği	105	3.04	.55019		
Sanal Zorbalık	Branş	78	3.51	.48716	1.222	.223
	Sınıf Öğretmenliği	105	3.41	.60804		
Çocuk İstismarı	Branş	78	3.84	.58829	.590	.556
	Sınıf Öğretmenliği	105	3.78	.63190		
İnternet Bağımlılığı	Branş	78	4.18	.56614	1.699	.091
	Sınıf Öğretmenliği	105	4.03	.64785		

*p>0,05

Tablo 15' de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenlerin internet tehlikelerine yönelik farkındalıkları alanlarına göre bakıldığı zaman, branş ve sınıf öğretmenlerinin yanıtları arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

4.7.Öğretmenlerin İnternet Tehlikelerine Yönelik İnançlarının Bölgesel Dağılımı

Aşağıdaki Tablo'da öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevapların eğitim verdikleri okulların bölgelerine göre görüşleri belirtilen veriler sunulmaktadır.

Tablo 16. Öğretmenlerin Anket Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

		N	\bar{X}	SS
İnternet Tehlikeleri	Lefkoşa	46	3.04	.52240
	Gazimağusa	41	2.97	.62016
	Girne	20	3.17	.42882
	Güzelyurt	57	3.04	.42443
	İskele	19	3.29	.76261
Sanal Zorbalık	Lefkoşa	46	3.48	.44787
	Gazimağusa	41	3.56	.58831
	Girne	20	3.51	.69227
	Güzelyurt	57	3.38	.53729
	İskele	19	3.32	.65962
Çocuk İstismarı	Lefkoşa	46	3.81	.50493
	Gazimağusa	41	3.85	.67923
	Girne	20	4.09	.43074
	Güzelyurt	57	3.73	.59587
	İskele	19	3.63	.82723
İnternet Bağımlılığı	Lefkoşa	46	4.18	.58435
	Gazimağusa	41	4.19	.46711
	Girne	20	4.46	.36168
	Güzelyurt	57	3.94	.61587
	İskele	19	3.77	.90850

Tablo 16’da öğretmenlerin internet tehlikelerine yönelik inançlarının bölgesel dağılımlara göre farklılık gösterip-göstermediği belirleme amaçlı yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Anket Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının F-testi (ANOVA) Sonuçları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İnternet Tehlikeleri	Gruplar Arası	1.585	4	.396	1.364	.248
	Gruplar İçi	51.714	178	.291		
	Toplam	53.300	182			
Sanal Zorbalık	Gruplar Arası	1.218	4	.304	.968	.426
	Gruplar İçi	55.974	178	.314		
	Toplam	57.192	182			
Çocuk İstismarı	Gruplar Arası	2.652	4	.663	1.798	.131
	Gruplar İçi	65.653	178	.369		
	Toplam	68.306	182			
İnternet Bağımlılığı	Gruplar Arası	6.743	4	1.686	4.788	.001
	Gruplar İçi	62.677	178	.352		
	Toplam	69.420	182			

*p<0,05

Tablo 17’de analizlerden elde edilen bulgular verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre İnternet tehlikeleri (f=1.364,p<0.05), sanal zorbalık (f=.968,p<0.05) ve çocuk istismarı (f=1.798,p<0.05) açısından bölgelere göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamasına rağmen, İnternet bağımlılığı(f=4.788,p<0.05) sorularına verilen yanıtların istatistiksel olarak anlamlı

bir fark olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre internet bağımlılığı konusundaki anlamlı farklılıklar Güzelyurt ($\bar{X}=3.94$) bölgesi ile Lefkoşa ($\bar{X}=4.18$), Gazimağusa ($\bar{X}=4.19$), ve Girne ($\bar{X}=4.46$) arasında Güzelyurt bölgesi lehine bulunmuştur. Ayrıca İskele bölgesi ($\bar{X}=3.77$) ile Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne bölgesi arasında da İskele bölgesi lehine anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre öğretmenler Güzelyurt'taki ve İskele'deki öğrencilerin daha az İnternet bağımlılığı riski taşıdıklarını düşünmektedirler. Buna sebep olarak, Güzelyurt ve İskele' de ki öğrencilerin mobil cihazları daha az kullandıkları söylenilebilir.

Beyatlı(2012)'da yaptığı çalışmada buna benzer olarak, İskele'de öğrenim görmekte olan öğrencilerin diğer bölgelerde eğitim görmekte olan öğrencilere göre internet bağımlılık durumlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür. İnternet bağımlılığı riski taşıyan öğrenciler İnternette daha fazla zaman harcamakta ve sosyal faaliyetlere zaman ayıramamaktadır.

4.8. Öğretmenlerin İnternet Tehlikelerine Yönelik İnançlarının Okulların Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı

Aşağıdaki Tablo 18'de öğretmenlerin İnternet tehlikelerine yönelik görüşlerinin eğitim verdikleri okulların sosyoekonomik düzeylerine göre dağılım sonuçlarının aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (SS) sonuçları verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyoekonomik Düzeyine Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

		N	\bar{X}	SS
İnternet Tehlikeleri	Alt	46	3.00	.33541
	Orta	41	3.10	.52166
	Üst	20	2.77	.98119
Sanal Zorbalık	Alt	46	3.62	.47833
	Orta	41	3.47	.51110
	Üst	20	2.87	.90836
Çocuk İstismarı	Alt	46	3.91	.59472
	Orta	41	3.81	.56332
	Üst	20	3.42	1.02495

		N	\bar{X}	SS
İnternet	Alt	46	4.25	.48472
Bağımlılığı	Orta	41	4.10	.56706
	Üst	20	3.58	1.11342

Tablo 19' da öğretmenlerin İnternet tehlikelerine yönelik görüşlerinin görev yaptıkları okulun sosyoekonomik düzeyine göre farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyoekonomik Düzeyine Verdikleri Cevaplara Göre Dağılım Puanlarının F-testi (ANOVA) Sonuçları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
İnternet Tehlikeleri	Gruplar Arası	1.349	2	.674	2.337	.100
	Gruplar İçi	51.951	180	.289		
	Toplam	53.300	182			
Sanal Zorbalık	Gruplar Arası	4.909	2	2.455	8.450	.000
	Gruplar İçi	52.283	180	.290		
	Toplam	57.192	182			
Çocuk İstismarı	Gruplar Arası	2.067	2	1.034	2.809	.063
	Gruplar İçi	66.239	180	.368		
	Toplam	68.306	182			
İnternet Bağımlılığı	Gruplar Arası	3.951	2	1.976	5.432	.005
	Gruplar İçi	65.468	180	.364		
	Toplam	69.420	182			

*p<0,05

Yukarıdaki tabloda öğretmenlerin hizmet verdikleri okulların sosyoekonomik düzeyine göre İnternet tehlikelerine yönelik görüşleri verilmektedir. İlköğretim öğretmenlerinin görev yaptıkları okulun sosyoekonomik düzeyine göre İnternet tehlikeleri ve çocuk istismarına yönelik görüşlerinde anlamlı farklılık olmamasına rağmen, sanal zorbalık ve İnternet bağımlılığı ile ilgili sorularda anlamlı fark görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre İnternet bağımlılığı riski taşıyan ve sanal zorbalık yapan veya uğrayan öğrencilerin okullarının sosyoekonomik durumlarına göre bakıldığı zaman sosyoekonomik durumu üst düzeyde olan okulların öğrencilerinin lehine, alt ve orta düzeyde olanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Bundan farklı olarak Yenilmez(2012)'in, yaptığı araştırmada elde ettiği bulgulara göre öğretmenlerin öğrencilerin İnternet bağımlılığı konusundaki düşünceleri üzerinde okulun bulunduğu ortamın sosyoekonomik düzeyine göre anlamlı bir farka rastlamamıştır. Bu farklılık K.K.T.C' deki öğrenci profili ile Türkiye'deki öğrenci profilinin farklı olmasından kaynaklanabilir. Öğrenci profili farklılığının sebebi, Türkiye' de verilen eğitim programı ile K.K.T.C' de verilen eğitim programı arasında farklılıkların olması olarak gösterilebilir.

BÖLÜM V

5.1. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkılarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. SONUÇLAR

İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin, İnternet tehlikelerine yönelik görüşlerini belirleme amaçlı yapılan çalışmaya 183 öğretmen katılmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin %75'inin interneti hergün kullandıkları ve %73'ünün mobil cihazlarında internet olduğu görülmüştür. Buda bizlere çalışmaya katılan öğretmenlerin internet ile ilgilendiklerini ve araştırmaya uyumluluklarını göstermiştir.

Sonuçlar, öğretmenlerin büyük bir kısmının öğrencilerinin internette güvende olduklarına inanmadıklarını göstermektedir. Ayrıca öğrencilerinin internette aradıklarını bulma konusunda yeterliliğe sahip olup olmadıklarına ilişkin şüpheleri olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenler, öğrencilerin sanal zorbalığa uğradıkları konusuna şüpheleri olmasına rağmen, internet kullarımlarına mutlaka sınırlama getirilmesi gerektiğini belirttiler.

Elde edilen bir diğer önemli sonuç, öğretmenlerin çoğunluğu, sanal zorbalık davranışında bulunan kişilerin yalnızca yetişkinlerden değil, çocukların da bu davranışı sergilediğini düşünmektedir.

Ayrıca sonuçlar, öğretmenler çocukların denetimsiz ve plansız internet kullanımının internet bağımlılığına yol açabileceği düşüncesinde olduklarını ve buna ilişkin öğrencilerin oyun, anlık mesajlaşma, video izleme ve sosyal ağ kullanma gibi sebeplerden dolayı interneti fazla kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç bizlere, çocukların hem sanal zorbalığa uğradığı, hem de sanal zorbalık davranışı sergilediğini göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise, branş ve sınıf öğretmenlerinin İnternet tehlikelerine yönelik inançlarında farklılık olmamasıdır. Bu sonuç bizlere, öğretmenlerin alanlarının inançlarını etkilemediğini göstermektedir.

Çalışmanın sonuçları, ilköğretim öğretmenlerinin internet tehlikelerine yönelik görüşlerin bölgeler arası değerlendirilmesine göre internet tehlikeleri, sanal zorbalık ve çocuk istismarı ile ilgili aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamasına rağmen İnternet bağımlılığına yönelik inançlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçlara göre İnternet bağımlılığı konusundaki anlamlı farklılıklar Güzelyurt bölgesi ile Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne arasında Güzelyurt bölgesi lehine bulunmuştur. Ayrıca İskele bölgesi ile Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne bölgesi arasında da İskele bölgesi lehine anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlara göre öğretmenler, Güzelyurt'taki ve İskele'deki öğrencilerin daha az internet bağımlılığı riski taşıdıklarını düşünmektedirler. Bunun sebebi, bu bölgelerdeki öğrencilerin daha fazla oyun alanına sahip oldukları gösterilebilir.

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç, ilköğretim öğretmenlerinin görev yaptıkları okulun sosyoekonomik düzeyine göre İnternet tehlikeleri ve çocuk istismarı soruları arasında anlamlı farklılık olmamasına rağmen sanal zorbalık ve İnternet bağımlılığı konusunda anlamlı fark görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre İnternet bağımlılığı riski taşıyan ve sanal zorbalık yapan veya uğrayan öğrencilerin okullarının sosyoekonomik durumlarına göre bakıldığı zaman sosyoekonomik durumu üst düzeyde olan okulların öğrencilerinin lehine, alt ve orta düzeyde olanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

5.1.2. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçlarından yola çıkarak öneriler geliştirilmiştir.

Öğretmenler öğrencilerinin İnternette güvende olduklarına inanmadıklarını ve İnternet kullanımlarına sınırlama getirilmesi gerektiğini belirttiler. Bu sebep ile öğretmenler ve ebeveynler arasında işbirliği yapılarak öğrencilerin ailelerinin gözetiminde İnternete girmeleri teşvik edilebilir. Bilgisayarda veya diğer cihazların evde ortak kullanım alanlarında kullanılması önerilebilir. Böylece öğrencilerin İnternette neler yaptığı, nelerle karşılaştığı aile tarafından takip edilebilir. İlköğretim öğrencileri olduğunu düşünürsek, İnternete aile kontrolü olmadan girmeleri sakıncalı olacaktır.

Öğrenciler İnternetteki tehlikeler hakkında öğretmenleri veya alan uzmanları tarafından bilgilendirilerek, İnternetteki riskler ile ilgili farkındalıkları sağlanabilir.

Öğretmenler ve ebeveynler arasında iletişimin sürekliliği sağlanılarak aileler internet tehlikeleri, sanal zorbalık ve internet bağımlılığı ile ilgili bilinçlendirilebilir. Gerekirse uzman yardımına başvurulabilir. Ailelere çocuk güvenliği ile ilgili bilgisayar yazılımları önerilebilir.

Okul ortamının bulunduğu sosyoekonomik düzeyinin öğretmenlerin sanal zorbalık düşüncelerinde farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu sebepten yola çıkarak öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerini göz önünde bulundurarak öğrenciler arasında sanal zorbalığın görülme durumları ile ilgili ileriye dönük araştırmalar yapılarak sorunun çözümlenmesine katkı sağlanabilir.

Kaynakça

- Acier, D. & Kern, L. (2010). Problematic Internet use: Perceptions of addiction counsellors. *Computers & Education*, 56, (2011), 983–989.
- Aftab, P. (2000). *The parent's guide to protecting your children in cyberspace*. New York: McGraw-Hill.
- Aktepe, E. (2013). Ergenlerde Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet. *Yeni Sempozyum Dergisi Şubat 2013, Cilt 51, Sayı 1, 31-36*.
- Appel, M., Hotz, P., Stiglbauer, B. & Batinic, B. (2012). Parents as a resource: Communication quality affects the relationship between adolescents' internet use and loneliness. *Journal of Adolescence*, 35, (2012), 1641–1648.
- Arıcak, O.T. (2009). Psychiatric symptomatology as a predictor of cyberbullying among university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 34, s:167-184.
- Ayas, T. & Horzum, M.B. (2010). Sanal Zorba/Kurban Ölçek Geliştirme Çalışması. *Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, Sayı 19, Ocak – Şubat – Mart – 2010*.
- Ayas, T. & Horzum, M.B. (2013). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2013, 4 (39), 46-57.
- Bahar, H., İ. (2006). Çocuk Pornografisi ve İnternet. Erişim tarihi: 19.11.2013, www.usakgundem.com adresinden edinilmiştir.
- Batıgün, A.D. & Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi, Haziran 2011, 26 (67), 1-10*.

- Bayar, Y.(2010). *Okul Sosyal İklimi İle Geleneksel ve Sanal Zorbalık Arasındaki İlişkiler: Genellenmiş Akran Algısının Aracı Rolü*.Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.
- Belsey, B. (2008). Cyberbullying an emergingthreattothe “always on” generation. Erişim Tarihi: 09.12.2013, <http://www.canadianteachermagazine.com> adresinden edinilmiştir.
- Beyatlı, Ö. (2012). *Orta Öğretim Kademesindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yakın Doğu Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa, 2012.
- Carr, J. (2003). Child abuse, child pornography and the Internet. [Çevrim- içi: Erişim tarihi: 19.12.2013, http://make-it-safe.net/esp/pdf/Child_pornography_internet_Carr2004.pdf] adresinden edinilmiştir.
- Chen, K.,Chen, I. ve Paul, H. (2001). *Explainingonlinebehavioraldifferences: An Internet dependen cyperspective*, TheJournal of Computer Information Systems, 41(3), s: 59.
- Çağlar, S., Savaşer, S. (2010). İnternet ve çocuk pornografisi.*Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* .7:1. Erişim tarihi : 15.12.2013, <http://www.insanbilimleri.com>adresinden edinilmiştir.
- Çelen, K.F., Çelik, A. & Seferoğlu, S.S. (2011). *Çocukların İnternet Kullanımları ve Onları Bekleyen Çevrim-İçi Riskler*. Akademik Bilişim 2011, 2-4 Şubat 2011 / İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive - behavioral model forpathological Internet use (PIU), *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.

- Döner, C. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.
- Eroğlu, Y. & Peker, A. (2011). Aileden ve Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek ve Siber Mağduriyet: *Yapısal Eşitlik Modeliyle Bire Bir İnceleme*. *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 27, Kasım – Aralık 2011.
- Esen, E. & Siyez, D.M. (2011). Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psikososyal Değişkenlerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2011, 4 (36), 127-138.
- France, K., Danesh, A. & Jirard, S. (2013). Informin gaggression–prevention efforts by comparing perpetrator sofbrief vs. extended cyber aggression. *Computers in Human Behavior*, 29, (2013), 2143–2149.
- Garland, A., Hough, R., Huang, M., Lau, A., McCabe, K., Yeh, M. (2006): “Racial Variation in Self-Labeled Child Abuse and Associated Internalizing Symptoms Among Adolescents Who are High Risk. *Child Maltreatment*”, 11(2):168-181.
- Genç, G. ve Bilgin-Aksu, M. (2010). Genel lise öğrencilerinin zorba-kurban davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 413-448.
- Gençer, S. L. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Durumlarının İnternet Kullanım Profilleri ve Demografik Özelliklere Göre Farklılıklarının İncelenmesi*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta, 2011.

- Goldweber, A., Waasdorp, T.E. & Bradshaw, C.P. (2013). *Examining the link between forms of bullying behavior and perception of safety and belonging among secondary school students*. *Journal of School Psychology*, 2013.
- Guadix, M.G., Orue, I., Smith, P.K. & Calvete, E. (2013). Longitudinal and Reciprocal Relations of Cyberbullying With Depression, Substance Use, and Problematic Internet Use Among Adolescents. *Journal of Adolescent Health* (2013), 1-7.
- Griffiths, M. D., Davies, M. N. O., & Chappell, D. (2003). Breaking the stereo type: The case of online gaming. *Cyber psychology & Behavior*, 6(1), 81-91.
- Hanewald, R. (2008). Confronting the pedagogical challenge of cybersafety. *Australian Journal of Teacher Education*, 33(3).
- Hemphill, S.A., Kotevski, A., Tollit, M., Smith, R., Herronkohl, T.I., Toumbourou, J.W. & Catalano, R.F. (2011). Longitudinal Predictors of Cyber and Traditional Bullying Perpetration in Australian Secondary School Students. *Journal of Adolescent Health*, 51, 2012, 59–65.
- Horzum, M. B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 56-68.
- Huang, Y.Y. & Chou, C. (2012). Revisiting cyberbullying: Perspectives from Taiwanese teachers. *Computers & Education*, 63, (2013), 227–239.
- Irwansyah. (2005). *Internet Uses, Gratifications, Addiction, and Loneliness Among International Students*, Unpublished Master's Thesis, University of Hawaii, Department of Communication.
- İnternet Kurulu. (2002). *Gençlerin İnternet kullanımı. Çalıştay raporu*. [Çevrim-içi: <http://kurul.inet-tr.org.tr/calistay/>], Erişim tarihi: 10.12.2013.

- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: the vulnerability of college students. *Cyberpsychology and Behavior*, 1(1), 11–17.
- Karaman, K.M & Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri. *Akademik Bilişim'09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 11-13 Şubat 2009 Harran Üniversitesi, Şanlıurfa*.
- Kartal, H. (2009). Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarındaki Zorbalıkla İlgili Değerlendirmeleri .GÜ, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 29, Sayı 1, (2009), 141-172*.
- Kavuk, M. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Sanal Zorba ve Sanal Kurban Olma Durumlarının İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, 2011.
- Kowalski, R. M.&Limber, S. P. (2007). Electronic bullying among middle school students. *Journal of Adolescent Health*. 41, 22–30.
- Kowalski, R.M. & Fedina, C. (2011). Cyberbullying in ADHD and Asperger Syndrome populations. *Research in Autism Spectrum Disorders* ,5, (2011), 1201–1208.
- Kuss, D.J.,Griffiths, M.D. & Binder, J.F. (2013). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29, (2013), 959–966.
- Kuzu, A., Odabaşı, F.H., ve diğerleri (2008). İnternet Kullanımı Ve Aile Araştırması. *T.C. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları*.
- Kürklü, A.(2011). *Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2011.

- Law, D.M., Shapka, J.D., Domene, J.F. & Gagne, M.H. (2012). AreCyberbullies reallybullies? An investigation of reactive and proactiveon line aggression. *Computers in Human Behavior* ,28, (2012), 664–672.
- Lengel, L. (2004). Computer Mediated Communication : Social Interaction and the Internet, GBR: Sage Publications, Incorporated. London. Erişim tarihi: 18.11. 2013, <http://site.ebrary.com/lib/gazi/Doc?id=10080903&ppg=264> adresinden edinilmiştir.
- Livingstone, S., & Haddon, L. (Eds.) (2009). *Kids online: Opportunities and risks forchildren*. The Policy Pres, University of Bristol, UK. Erişim tarihi: 10.12.2013,<http://www.google.com/books?hl=tr&lr=&id=aPsXzcf9vMC&oi=fnd&pg=PA8> adresinden edinilmiştir.
- Mishna, F.,Kassabri, M.K., Gadalla, T. &Daciuk, J.(2011). Risk factorsfor involvement in cyberbullying: Victims, bulliesandbully–victims. *Children andYouth Services Review* ,34, 2012, 63–70.
- Noret, N. &Rivers, I. (2006). *Theprevalence of bullying by text message or email: Result of a four year study*. Poster presented at British psychologicalsociety Annual Conference, Cardiff.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school*. Erişim tarihi: 18.11.2013, <http://www.google.com/books?hl=tr&lr=&id=4qNLY13mkDEC&oi=fnd&pg=R9&dq=bullying&ots=DCrm46Jrln&sig=VWRCyx51knwsXfyeyc4JXaT6kNE#v=onepage&q&f=false> adresinden edinilmiştir.
- Ozdamli, F. (2011). Are teacherc and idates problematic internet users?.*Procedia - Social and Behavioral Sciences* ,30, 2011, 2345 – 2349.
- Özdemir, M. & Akar, F. (2011). Lise Öğrencilerinin Siber-Zorbalığa İlişkin Görüşlerinin BazıDeğişkenler Bakımından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*2011, Cilt 17, Sayı 4, ss: 605-626.

- Patchin, J. W.&Hinduja, S. (2006). Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4(2), 148-169.
- Polat, O. (2006). Çocukların Cinsel Sömürüsü. Erişim tarihi: 19.11.2013, www.sokakcocuklari.net adresinden edinilmiştir.
- Quayle, E.,& Taylor, M. (2003). Model of problematic Internet use in people with a sexual interest in children. *Cyber Psychology & Behavior*, 6(1), 93-106. Erişim tarihi: 20.11.2013, <http://www.liebertonline.com/doi/pdfplus/10.1089/109493103321168009> adresinden edinilmiştir.
- Sawyer, J.L., Mishna, F., Pepler, D. & Wiener, J. (2011). The missing voice: Parents' perspectives of bullying. *Children and Youth Services Review*, 33, (2011), 1795–1803.
- Soydaş, D. K. (2011). *Ergenlerde Ebeveyn İzlemesi, Sanal Zorbalık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin Cinsiyete Göre İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.
- Subrahmanyam, K., & Guan, S. A. (2009). Gençliğin İnternet kullanımı: Riskler ve fırsatlar. *Current Opinion in Psychiatry Turkish Edition*, 5(3), 130-7.
- Shariff, S. (2008). *Cyber-bullying. Issues and solutions for the school, the classroom and the home*. New York: Routledge.
- Stanley, J. (2001). *Child abuse and Internet*. Erişim tarihi: 18.12.2013, <http://aifs.gov.au/nch/pubs/issues/issues15/issues15.pdf> adresinden edinilmiştir.

- Strom, P. S., & Strom, R. D. (2005). Whenteen sturn cyberbullies. *The Education Digest*, 71(4), 35–41.
- Şenormancı, Ö., Konkan, R. & Sungur, Z.M. (2010). İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi .*Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2010, 11, 261-268.
- Tanrıkulu, T., Kınay, H. & Arıca, T.O. (2013). Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2013, Cilt 3, Sayı 1, 38-47.
- Tokunaga, R.S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior* ,26, (2010), 277–287.
- Tone, H.J., Zhao, H.R. & Yan, W.S.(2014). The attraction of online games: An important factor for Internet Addiction. *Computers in Human Behavior* ,30, (2014), 321–327.
- Tugay D. (2008): *Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tuna, S.(2010). *Aile İçi Çocuk İstismarı: Annelerin Bazı Risk Faktörleri Açısından İncelenmesi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Turla, A., Aker, S., Canbaz, S., Peşken, Y. (2005). Samsun Merkez Sağlık Ocağı'nda Görev Yapan Pratisyen Hekimlerin Çocuk İstismarı ve İhmali Konusunda Bilgi ve Tutumları. *Sted Dergisi*, 14(11):241-246.
- Tutgun, A.(2009). *Öğretmen Adaylarının Problemlerini İnternet Kullanımlarının İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (2009).

- Türkileri, N.(2012). *Ergenlerde Sanal Zorbalık: Nedenlerine İlişkin Algılar, Duygusal Tepkiler ve Baş Etme Yöntemleri İle Zorbalık Statüleri Arasındaki İlişkiler*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler EnstitüsüPsikoloji Anabilim Dalı, Ankara, 2012.
- Tüzer, V. (2011). İnternet, Siberseks ve Sadakatsizlik . Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-*Current Approaches in Psychiatry 2011*, 3(1), 100-116.
- Uzunay, Y.,& Koçak, M. (2005). İnternet Üzerinden Çocuk Pornografisi ve MücadeledeYaşanan Sıkıntılar. *Turkish Journal of Police Studies*, 7 (1), 97-116.
- Wang, C., H. (2008). *Çocuk pornografisi: Mevzuat Modeli & Global İnceleme*, Uluslararası Kayıp ve İstismara Uğrayan Çocuklar Merkezi, 5. Baskı, 2008.
- Willard, N. E. (2005). *Educator's guidetocy berbullying addressing the harm caused by online social cruelty*. Erişim tarihi: 18.11. 2013, http://www.asdk12.org/MiddleLink/AVB/bully_topics/EducatorsGuide_Cyber_bullying.pdfadresinden edinilmiştir.
- Wong, Y. C. (2010). Cyber-Parenting: Internet Benefits, Risks and Parenting Issues. *Journal of Technology in Human Services*, 28, 252–273.
- Yao, M.Z. & Zhong, Z.J. (2014). Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study .*Computers in Human Behavior* ,30, (2014), 164–170.
- Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. C., Chen, S. H. ve Ko, C. H. (2007). *Family factors of Yıldız, C. (2005). Chat (sanal sohbet). A. Tarcan (ed.), İnternet ve Toplum*Ankara, Anı Yayıncılık, s:55- 89.
- Yenilmez, Y. (2012). *İnternet'te Çocuklara Yönelik Tehditlere İlişkin Öğretmen İnançları*. Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Young, K.S. (1996). Psychology of Computer Use: XL. Addictive Use of The Internet: A Case That Breaks The Stereo type, *Psychological Reports*, 79,s:899-902.
- Yu, L. & Shek, D.T.L (2013). Internet Addiction in Hong Kong Adolescents: A Three-Year Longitudinal Study. L. Yu, D.T.L. Shek / *J Pediatr Adolesc Gynecol* ,26, (2013), 10-17.
- Yu, J.J., Kim, H. & Hay, L.(2013). Understanding adolescents' problematic Internet use from a social/cognitive and addiction research framework. *Computers in Human Behavior* ,29, (2013), 2682–2689.
- Ybarra, M.L. & Mitchell, K. J. (2004). You then gage in online harassment:Associations with caregiver- childrelation ships, internet use, and personal characteristics. *Journal of Adolescence*, 27 (3), p: 319-336.

EK 1. ÖĞRETMENLERİN İNTERNET TEHLİKELERİ FARKINDALIK ANKETİ

Sayın Meslektaşım,

Bu anket Yakın Doğu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde yürütülen bir Yüksek Lisans tez çalışması için veri toplamak üzere hazırlanmıştır. Anketin amacı, öğretmenlerin İnternet'te çocuklara yönelik tehditler konusundaki görüşlerini toplamaktır. Anketin verileri yalnızca tez çalışması için kullanılacaktır.

Anketteki sorulara vereceğiniz yanıtlar bu çalışmanın başarılı sonuçlara ulaşması açısından önemlidir. Vereceğiniz yanıtlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak başkalarıyla paylaşılmayacaktır.

Yardıminız ve katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Yard. Doç. Dr. Fezile Özdamlı

Tayfun Toğar

Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Fakültesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Anabilim Dalı

20070659, LEFKOŞA

Kişisel Bilgi Formu

1. Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz	☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız	☐ 20-25 ☐ 26-30 ☐ 31-35 ☐ 36-40 ☐ 41-45 ☐ 46-50 ☐ 51- üstü
3. Görev yaptığınız okul türü	☐ Anaokul ☐ İlköğretim ☐ Özel Okul
4. Branşınız	Branş: ☐ Diğer: ☐
5. Görev yaptığınız bölge	
6. Okulunuzun bulunduğu ortamın sosyoekonomik düzeyi	☐ Alt ☐ Orta ☐ Üst

2. İnternet'i Kullanım Durumu

1. Kaç yıldır İnternet kullanıyorsunuz?	☐ 1,5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16+
2. İnterneti ortalama kullanım sıklığınız?	☐ Her gün ☐ Haftada birkaç kez ☐ Haftada bir ☐ Ayda bir
3. Günde kaç saat internet kullanıyorsunuz?	☐ 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 saat ☐ 4 saatten fazla
4. Mobil cihazınız da internet var mı?	☐ Evet ☐ Hayır

İnternet Tehlikeleri Farkındalık Anketi

3- İnternet Tehlikeleri Hakkındaki Genel Düşünceleriniz:

<i>Öğrencilerin İnternet kullanımları ve İnternet'te yaşadıkları tehlikeler</i>	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğrencilerin İnternet ortamında güvende olduklarına inanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Öğrenciler İnternet'i kullanırken karşılaşılabilecekleri sorunların farkındadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Öğrencilerin İnternet kullanımlarına sınırlama getirilmelidir	☐	☐	☐	☐	☐
4. Öğrenciler İnternet'te aradıklarını bulma konusunda yeterlidirler	☐	☐	☐	☐	☐
5. Öğrenciler web ortamında konu dışı bağlantılara sapmadan amaçları doğrultusunda dolaşabilme konusunda yeterlidirler	☐	☐	☐	☐	☐
6. İnternet'in, her an ihtiyaç duyulan her tür bilgiye ulaşma olanağı vermesi bu ortamı çocuklar için çekici kılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
7. İnternet'in kişiler arası iletişim, etkileşim ve paylaşım gibi özellikleri, bu ortamı çocuklar için çekici kılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

4- Sanal zorbalıkla İlgili Düşünceleriniz:

Sanal zorbalıkla ilgili durumlar	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğrenciler elektronik ortamlarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasıyla kasıtlı olarak, tekrarlanan ve başkalarına zarar verme amaçlı kötü niyetli davranışlara maruz kalırlar (sanal zorbalık).	☐	☐	☐	☐	☐
2. Sanal zorbalık yalnızca yetişkinler tarafından yapılır.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Erkeklerin sanal zorba olma ihtimalleri kadınlara oranla daha fazladır.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Çocukların sanal zorbalık davranışlarına maruz kalma olasılığı düşüktür.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Sanal zorba, kişisel bilgisayar, e-posta adresi ya da özel bilgileri ele geçirir.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Sanal zorba başkalarına kasıtlı olarak virüslü e-posta iletisi yollar.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Sanal zorba İnternet üzerinden iletişim araçlarıyla (konuşma odaları, anlık ileti, e-posta vb gibi) ya da telefon ile aşışılama, küfretme, tartışma veya tehdit etme davranışlarında bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Sanal zorba başkalarının itibarını zedeleyecek dedikodular ve söylentiler çıkarır.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Zarar vermek istediği kişiye ait özel bilgileri, görüntü ve resimleri izinsiz olarak başkalarıyla paylaşır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Zarar vermek istediği kişiye ait özel bilgileri, görüntü ve resimleri şantaj yapmak için kullanır.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Bir bireyin hesabının şifresini ele geçirerek hesap sahibinin başkalarıyla olan ilişkilerine zarar verir.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Elektronik ortamda, diğerler kullanıcılarla birlik olup istemedikleri bir kişiyi gruptan dışlayabilir ya da ortamı terk etmeye zorlar.	☐	☐	☐	☐	☐

5- Çocuk istismarı ile İlgili Düşünceleriniz

Çocuk istismarıyla ilgili durumlar	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. İnternet çocukların istismara maruz kalabileceği bir ortamdır.	☐	☐	☐	☐	☐
2. İnternet'teki çocuk istismarı konusunda yeterli bilgiye sahibim.	☐	☐	☐	☐	☐
3. İnternet'teki çocuk istismarı konusunda öğretmenlerin eğitim almaları gereklidir.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Çocuklar İnternet'te istismara uğradıklarında bunu açıkça dile getirmekte sıkıntı yaşayabilirler.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Gerçek hayattaki çocuk istismarcıları İnternet ortamında da istismar yaparlar.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Öğrencilerim arasında İnternet'te duygusal istismara (aşağılama, azarlama, suçlama, korkutma, dışlama veya baskı yapma gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Öğrencilerim arasında İnternet'te cinsel istismara (görüntülerini çekme, teşhircilik, cinsel içerikli konuşmalar veya pornografik film seyrettirme gibi) uğrayanlar olduğunu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
8. İnternet ortamında bulunan birisinin kimlik bilgilerini gizleyip yaşı ve cinsiyeti hakkında yanıltıcı bilgi vermesi çok kolaydır.	☐	☐	☐	☐	☐
9. İnternet ortamında kötü niyetli kimselerin çocukları kandırma ihtimali gerçek yaşama göre daha fazladır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. İnternet'te, çocuklar için uygunsuz olabilecek içeriklerin (pornografi, şiddet, korku gibi) rahatça erişilip indirilmesi, çoğaltılması ve geniş kitlelere sunulması oldukça basittir.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Ailelerin İnternet okuryazarlık düzeyleri arttıkça çocuklarının İnternet'te istismara uğrama olasılıklarını azalır.	☐	☐	☐	☐	☐
12. İnternet'te çocuk pornografisi uluslararası düzeyde çözülmesi gereken önemli bir sorundur.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Çocuk pornografisiyle uğraşan kişilerin hepsi çocuklara karşı cinsel istek duyan (pedofili) kimselerdir.	☐	☐	☐	☐	☐

6- İnternet Bağımlılığı ile İlgili Düşünceleriniz

İnternet bağımlılığı ile ilgili durumlar	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Çocuklar İnternet'te oyun oynama, video izleme, sosyal ağ (facebook, twitter vb.) kullanma, anlık mesajlaşma (chat, MSN) gibi ders dışı etkinliklere çok zaman ayırmaktadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
2. İnternet denetimsiz bir şekilde kullanıldığında çocuklarda İnternet bağımlılığına yol açar.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Aileler çocukların İnternet kullanımlarını denetlemedikleri için çocuklar İnternet başında çok zaman geçirmektedirler.	☐	☐	☐	☐	☐
4. İnternet'in plansız kullanımı, bilgisayar başında geçen süreyi artırır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Kendilerini ifade etmekte güçlük çeken çocukların İnternet'te kendilerini olmak istedikleri kişi gibi tanıtmaları, İnternet kullanımlarının artmasında önemli rol oynar.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Sanal ortamlardaki sosyal gruplara üye olma ve paylaşım yapma, çocukların interneti sık kullanmalarına neden olur.	☐	☐	☐	☐	☐
7. İnternet'te çocukların aynı anda birden çok arkadaşıyla iletişim kurma olanağı bulması, interneti aşırı biçimde kullanmalarına yol açar.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Çocuklar gerçek hayatta yaşadıkları sıkıntı ve zorluklardan kaçmak için İnternet'i daha çok kullanırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
9. İnternet'teki oyunlarda yarışma, rekabet, kazanma ve takdir edilme gibi ihtiyaçlar çocukların İnternet kullanımlarını kontrol etmelerini zorlaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
10. İnternet bağımlısı olan çocuklarda çevrim-dışı iken depresyon, stres, mutsuzluk ve kaygı gibi psikolojik sorunlar ile içe kapanma, yalan söyleme gibi davranışsal sorunlar görülür.	☐	☐	☐	☐	☐

EK. 2. Tez Uygulama İzin Formu

Re:

Yeşim Yenilmez (yesimyenilmez@gmail.com) [Add to contacts](#) 5/12/2013 ▶

To: tayfun toğer ✉

Tayfun bey tezimin çalışmanıza katkı sağlamasından memnuniyet duyarım. Çalışmanızda kolaylıklar dilerim

İyi alışmalar...

10 Mayıs 2013 17:55 tarihinde tayfun toğer <tayf_un123@hotmail.com> yazdı:

Yeşim hanım merhaba...

Ben Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetin'den Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Tayfun Toğer. Yard.Doç.Dr. Fezile Özdamlı danışmanlığında sizin yazmış olduğunuz ' internette çocuklara yönelik tehditlere ilişkin öğretmen inançları ' yüksek lisans teziniz ile ilgili Kuzey Kıbrıs'ta çalışmada bulunmayı arzu ediyoruz. Sizin olumlu cevabınızı umarak yüksek lisans tezimi bu problem adı altında gerçekleştirmek istiyorum .

Saygılarımla iyi alışmalar ...

--

Yeşim YENİLMEZ

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

Ankara Çankaya Atasülün İlköğretim Okulu

e-posta: yesyen05@hacettepe.edu.tr

yesimyenilmez@gmail.com

EK 3. Milli Eğitim Bakanlığı'nın, İlk Öğretim Dairesi Müdürlüğü'nün, Anket İçin İlkokul Müdürlüklerine Yazdığı İzin Yazısı

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: İÖD.0.00-35/2013/1B-1343

Lefkoşa, 1 Kasım 2013

Sayın Tayfun TOĞER,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

“İnternette Çocuklara Yönelik Tehditlere İlişkin Öğretmen İnançları” konulu anket soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş ve Müdürlüğümüze bağlı okullarda görev yapan öğretmenlere uygulanmasında bir sakınca görülmemiştir.

Ancak anket sorularını uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve anket tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi hususunda bilgilerinizi saygı ile rica ederim.

M. Bumin PAŞA
Müdür

/AA

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC